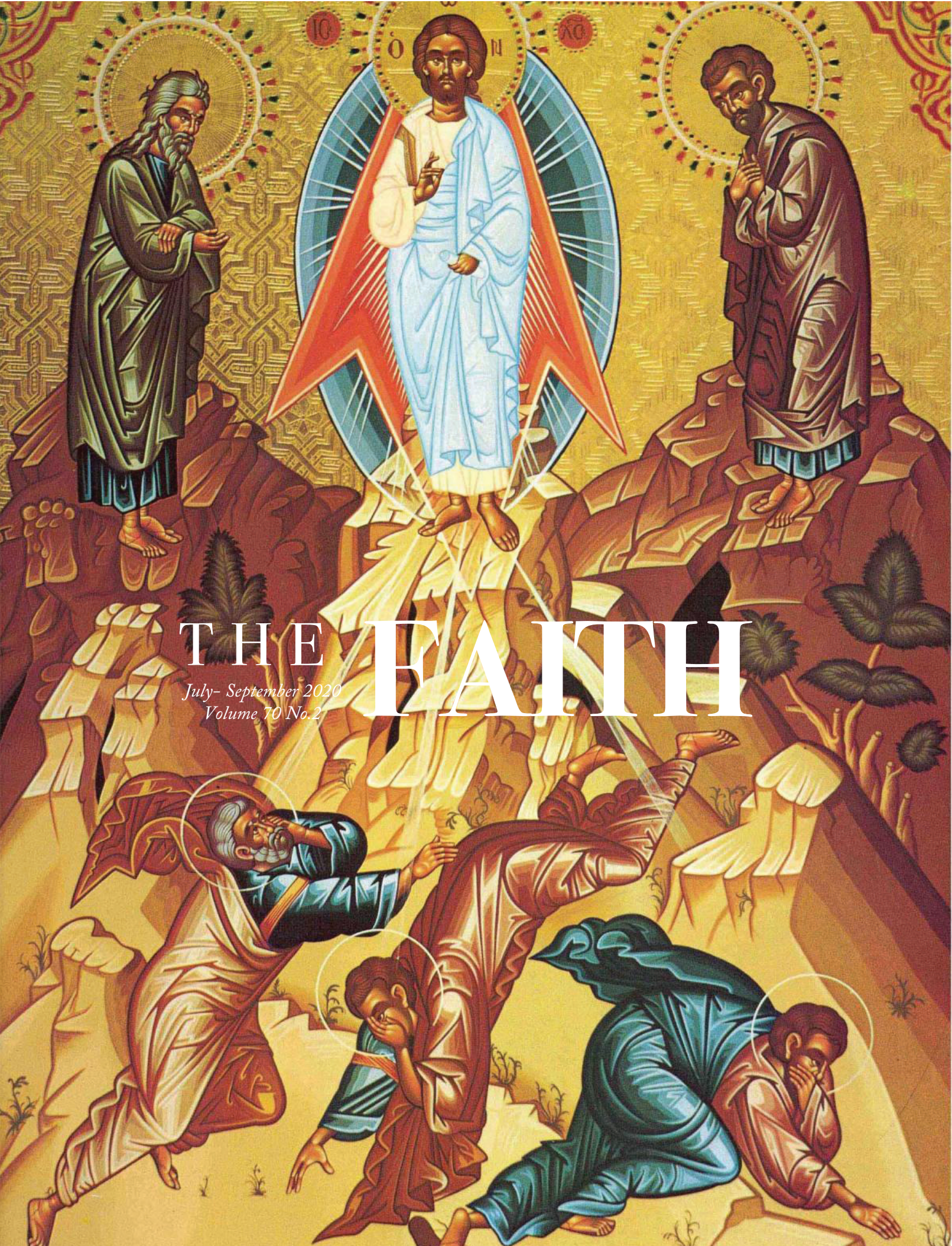
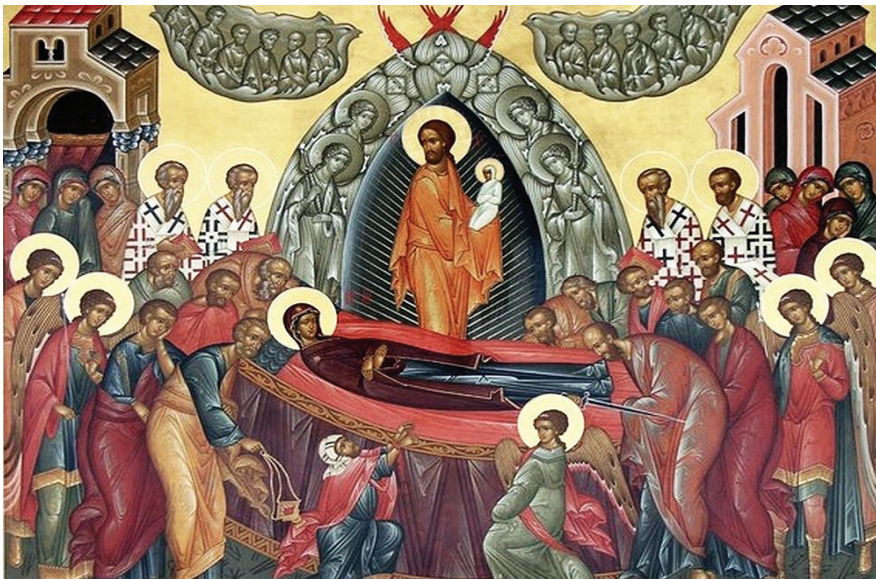

THE FAITH

July- September 2020
Volume 70 No.2

The Dormition of the Most-holy Theotokos

The Lord Who, on Mount Sinai, gave the Fifth Commandment, Honor thy father and thy mother, showed by His own example how one should respect ones parents. Hanging on the Cross in agony, He remembered His Mother, and indicating the Apostle John He said to her: Woman, behold thy son. After that, He said to John: Behold thy mother. And so, providing for His Mother, He breathed His last. John had a home on Mount Zion, in Jerusalem, in which the Theotokos then lived. She dwelt there to the end of her days on earth. By her prayers, kind guidance, meekness and patience, she greatly assisted her Sons apostles. She spent most of her remaining time on earth in Jerusalem, often visiting those places that reminded her of the great events and of the great works of her Son. She especially visited Golgotha, Bethlehem, and the Mount of Olives. Of her few distant journeys, her visit to St. Ignatius the God-bearer in Antioch is recorded; as is her visit to Lazarus (whom our Lord resurrected on the fourth day), the

Bishop of Cyprus. She also visited Mount Athos, which she blessed; and she stayed in Ephesus with St. John the Evangelist during the time of the great persecution of Christians in Jerusalem. In her old age, she often prayed to her Lord and God on the Mount of olives, the site of His Ascension, that He take her from this world as soon as possible. On one of these occasions, the Archangel Gabriel appeared to her and revealed to her that she would find repose within three days. The angel gave her a palm-branch, which was to be carried in her funeral procession. She returned home with great joy, hoping in her heart to see her Sons apostles just once more in this life. The Lord fulfilled her wish, and the apostles, borne by angels in the clouds, gathered together at the house on Mount Zion. With great rejoicing she saw them, encouraged them, counseled them, and comforted them. Then she peacefully gave her soul to God without pain or physical illness. The apostles took up her coffin, from which a heavenly fragrance arose—and, in the company of many Christians, bore it to the Garden of Gethsemane, to the sepulcher of her parents, Saints Joachim and Anna. By God's providence, the procession was concealed by a cloud from the evil Jews. Even so, Aphthonius, a Jewish priest, grabbed the coffin with the intention of overturning it, but an angel of God severed both his hands. He then cried out to the apostles for help, and was healed upon declaring his faith in the Lord Jesus Christ. The Apostle Thomas was absent—again, according to God's providence—in order that a new and all-glorious mystery of the Holy Theotokos would be revealed. Thomas arrived on the third day and desired to venerate the body of the Holy Mostpure One. But when the apostles opened the sepulcher, they found only the winding sheet: the body was not in the tomb! That evening, the Theotokos, surrounded by a host of angels, appeared to the apostles and said to them: "Rejoice, I will be with you always." The Theotokos' age at the time of her Dormition is not known exactly, but the overwhelming opinion is that she was over sixty years of age.

The Prologue of Ohrid
by Saint Nikolai of Ohrid and Zhicha

HYMN OF PRAISE The Most-holy Theotokos

Thus spoke the Lord Most-high:
"From thy heart, pure Virgin,
Living water will flow,
That those who thirst will drink Christ"
Life-bearing source,
We all boast of thee!
Those who thirst will drink Christ.
By Him, the bitter is sweetened;
By Him, the scales are washed from blind eyes;
And by Him, the grief of those in sorrow is healed.
Life-bearing source,
We all boast of thee!

Sweet drink sprung from eternity,
The brook filling our arid age:
Once more raised toward heaven,
Our exhausted world becomes refreshed.
Life-bearing source,
We all boast of thee!
Glory to thee, O Most-pure One!
Glory to thee, O Mother of God!
Thou didst bear for us the Living Christ,
The living water of grace!
Life-bearing source,
We all boast of thee!

THE Credința FAITH

CONTENTS

COVER: PENTECOST ICON

- 2 THE DORMITION OF THE MOST-HOLY THEOTOKOS - The Prologue of Ohrid by Saint Nikolai of Ohrid and Zhicha
- 3 MISIUNEA SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI, FAIRFIELD, CT
de Protosinghel Vincențiu Temirov
- 5 SCURTĂ ISTORIE A DĂRNICIEI ROMÂNEȘTI CĂTRE MUNTELE ATHOS
de Pr. Prof. Nicolai Buga
- 9 VIRTUAL CONGRESS OF THE ROMANIAN ORTHODOX ARCHDIOCESE OF THE UNITED STATES OF AMERICA
de Pr. Daniel Ene
- 11 NEW DECISIONS OF THE HOLY SYNOD OF THE ROMANIAN ORTHODOX CHURCH
- 12 HOLY SYNOD ELECTS NEW ARCHBISHOP OF SUCEAVA AND RĂDĂUȚI
- 12 CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL ANULUI BISERICESC 2020
de PS Ioan Casian
- 13 CONFERINȚA VIRTUALĂ AROLA
de Mirela Manga
- 15 TABĂRA DE VARĂ VIRTUALĂ A MITROPOLIEI
de Violeta Vancea, Mariana Somogyi și Mirela Manga
- 16 DIONISIE EXIGUUL STRĂROMÂNUL CARE A ÎNTEMEIAT ERA CREȘTINĂ (ANNO DOMINI)
de Pr. George Bazgan
- 17 SFÂNTA CRUCE – TRONUL NEVĂZUT AL LUI DUMNEZEU
de Pr. Dr. Dragoș Giulea
- 19 SCHIMBAREA LA FAȚĂ, VEȘNICIA ASCUNSĂ ÎNTR-O CLIPĂ
de Protos. Hrisostom – M-rea Putna
- 22 HERITAGE MONTH, A ROYA PROJECT FOR SUMMER 2020
by Pompiliu Gârloața
- 23 VIZITĂ PASTORALĂ ȘI INSTALAREA A DOI PREOȚI PAROHI ÎN VIRGINIA
de Pr. Ștefan Drăgoi

Opinions published in this magazine do not necessarily reflect the position of the Romanian Orthodox Metropolis of the Americas unless so stated.

ANNUAL SUBSCRIPTION:

USA, \$10.00

Canada, \$15.00

International, \$25.00

The Faith Magazine is published quarterly by the Romanian Orthodox Metropolis of the Americas

Postmaster send address changes to Credința – The FAITH,
5410 North Newland Avenue, Chicago IL, 60656-2026, USA

Editorial Board:

His Eminence Metropolitan Nicolae

His Grace Bishop Ioan Casian

V. Rev. Fr. Vasile Mureșan

V. Rev. Fr. Daniel Ene

V. Rev. Fr. George Bazgan

Misiunea Sfinții Martiri Brâncoveni

Fairfield CT

În anul 2015 un grup de credincioși ortodocși români și americani din statul Connecticut aflat în nord-estul Statelor Unite ale Americii au hotărât să înființeze o nouă Misiune Ortodoxă sub oblăduirea Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din Cele Două Americi, misiune care să răspundă nevoilor spirituale ale credincioșilor care doreau să aibă un lăcaș de cult în care și credincioșii români să asculte slujba în limba strămoșească, dar și credincioșii vorbitori de limbă engleză să se simtă acasă. După consultări cu forul ierarhic, s-a hotărât ca la Misiunea Sfinții Martiri Brâncoveni slujbele să fie săvârșite jumătate în limba română și jumătate în limba engleză, cu părțile cele mai importante ale Sfintei Liturghii cum ar fi Epicleza, Crezul și rugăciunea Tatăl Nostru rostite în ambele limbi. Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Nicolae prima Sfântă Liturghie s-a săvârșit pe 22 mai 2016 la mănăstirea românească Sfântul Dimitrie cel Nou din orașul Middletown, statul New York, lăcaș de cult de care mulți dintre credincioși erau apropiați sufletește. Cu toate că aveau de parcurs o distanță apreciabilă până la mănăstire, aproape 200 de credincioși au participat la acest eveniment istoric pentru comunitatea românească din Connecticut. A urmat o perioadă de un an și jumătate în care, datorită faptului că misiunea nu avea un preot paroh, slujbele au fost săvârșite de preoți suplinitori în zilele de sâmbătă, dar cu toate acestea credincioșii au participat în număr mare la fiecare Sfântă Liturghie, chiar dacă cei mai mulți dintre ei mergeau și la Liturghia de duminică la alte biserici ortodoxe din zonă. O mare binecuvântare în această perioadă de început a fost ajutorul frătesc dezinteresat pe care comunitatea ortodoxă greacă din orașul Norwalk, CT și preotul Nicholas Dassouras l-au acordat Misiunii Sfinții Martiri Brâncoveni permițându-le să folosească gratuit, în fiecare sâmbătă, frumoasa biserică bizantină închinată Sfântului Mare Mucenic Gheorghe pentru slujbe și sala socială pentru agapele frățești.

În sâmbăta dinaintea Crăciunului din anul 2016 credincioșii din Connecticut au dovedit din plin că sunt o

comunitate unită și iubitoare de Hristos. Era ultima slujbă în limba română la care puteau participa în acel an, slujbă la finalul căreia corul Misiunii urma să cânte tradiționalele colinde de Crăciun, dar o furtună timpurie de iarnă părea că încearcă cu tot dinadinsul să îi țină pe credincioși departe de Sfânta Liturghie. Viscolul și stratul de zăpadă ce depășea genunchiul făceau circulația aproape imposibilă, cu toate acestea spațioasa biserică greacă a fost aproape plină, peste 120 de credincioși participând la acea slujbă fără ca vreunul dintre ei să aibă de suferit din cauza vremii potrivnice.

Un alt moment înălțător și pilduitor a fost Paștele anului 2017, când comunitățile greacă și română au participat împreună la slujbele din Săptămâna Patimilor și la Slujba Învierii, slujbele fiind săvârșite în limbile română, greacă și engleză, iar atmosfera a fost una de iubire și frățietate pan-ortodoxă între două comunități separate de limbă, cultură și tradiții, dar unite de iubirea pentru Hristos cel Înviat.

Sfârșitul anului 2017 a adus o schimbare binevenită în activitatea Misiunii Sfinții Martiri Brâncoveni atât prin numirea Pr. Marius Lazăr ca preot paroh, cât și prin închirierea bisericii episcopaliene Trinity – St. Michael din Fairfield CT pentru slujbele de duminică. La noua locație credincioșii au continuat să participe în număr mare la slujbe și la alte activități organizate în cadrul bisericii. În fiecare an hramul bisericii a fost sărbătorit cu fast, sărbătoare la care Înaltpreasfințitul Mitropolit Nicolae a participat de fiecare dată aducând binecuvântare și bucurie în sufletele credincioșilor.

Un alt eveniment anual important în activitatea misiunii a fost Festivalul Românesc organizat în fiecare toamnă, eveniment la care participanții s-au putut bucura de preparatele tradiționale românești și de muzica populară de calitate interpretată de dirijoarea corului Misiunii, cunoscuta interpretă Iuliana Roată. Centenarul Unirii a fost sărbătorit de asemenea cu mare fast, fiind totodată și un bun prilej pentru membrii comunității născuți și crescuți

în America, dar și pentru invitații americani, de a se familiariza cu istoria și tradițiile țării noastre.

Anul 2020 a fost unul plin de încercări, datorită pandemiei care i-a ținut pe credincioși departe de biserică pentru o bună perioadă și a împiedicat funcționarea normală a Misiunii și organizarea de evenimente, însă comunitatea de aici a dovedit că poate rămâne unită chiar și în astfel de vremuri de încercare. Odată cu relaxarea restricțiilor impuse de pandemie în statul Connecticut, credincioșii au început din nou să frecventeze slujbele religioase în număr mare și chiar să facă planuri pentru viitorul Misiunii. Aceste planuri au ca punct central cumpărarea bisericii episcopaliene în care

se săvârșesc acum slujbele, renovarea și transformarea ei în biserică ortodoxă, primele demersuri în această direcție fiind deja făcute. Este un proiect ambițios, care va necesita mult efort din partea credincioșilor, dar cu siguranță comunitatea din Connecticut își va arăta și de această dată unitatea și dragostea față de Biserica lui Hristos și, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu peste mult timp va avea un lăcaș de cult al său.

Protosinghel Vincențiu Temirov

SCURTĂ ISTORIE A DĂRNICIEI ROMÂNEȘTI CĂTRE MUNTELE ATHOS

Motto: „Noi, cei din Sfântul Munte Athos, suntem datori în vecii vecilor Bisericii Ortodoxe Române. Nu uităm că domnitorii români, după împărații bizantini, sunt ctitorii celor mai multe mănăstiri aghiorite.” (Arhimandritul Efrem, Egumenul Mănăstirii Vatoped (Mai 2000)¹

Fenomen unic în istoria Europei, Muntele Athos este - de mai bine de un mileniu - unul din cele mai vechi centre monahale din Europa și cel mai însemnat punct de reper spiritual al Ortodoxiei din întreaga lume²: „ultima mare oază a Creștinătății”, cum spune un cercetător italian³ sau „ochiul pământului întreg”, cum atât de potrivit scria, în 1369, Vladislav I, Voievodul Țării Românești.⁴

Sfântul Munte a fost și a rămas unul dintre cele mai „privilegiate” centre ortodoxe din Răsărit⁵, mai ales după Căderea Constantinopolului sub turci, din 1453, când sprijinirea Athosului a devenit o prioritate pentru creștinii ortodocși.

Printre popoarele care l-au ocrotit și s-au hrănit din spiritualitatea lui, la loc de frunte se numără și poporul român. Pentru românii ortodocși, Muntele Athos a reprezentat destinația privilegiată către care s-au îndreptat binefacerile milei românești, izvorâte din credința sinceră și din evlavia curată a poporului nostru, răsplătite cu prisosință de binecuvântarea Maicii Domnului, ocrotitoarea Sfântului Munte.

Timp de peste cinci sute de ani, dărnicia credincioșilor români - fie ei domnitori, ierarhi, boieri sau simpli credincioși creștini ortodocși - s-a revărsat din abundență, precum o ploaie mult așteptată, peste Muntele Sfânt. Răsplata care ni s-a întors în chip minunat s-a concretizat în influența benefică pe care experiența monahismului athonit a avut-o asupra culturii și spiritualității românești. Sfinți precum Nicodim de la Tismana, Vasile de la Poiana Mărului, Paisie de la Neamț, Gheorghe de la Cernica, sunt doar câțiva dintre monahii cu stagii aghiorite, a căror influență a dat naștere unor autentice înnoiri duhovnicești în țările române.⁶

În 1963, când Sfântul Munte și întreaga creștinătate ortodoxă sărbătoreau mileniul athonit, de la tribuna prestigiosului congres dedicat Mileniului Athonit, organizat la Veneția de Patriarhia Ecumenică, un mare

teolog și cărturar român, Arhimandritul Andrei Scrima, din poziția oficială de reprezentant personal al Patriarhului Athenagoras, le reamintea călugărilor athoniți și tuturor celor care aveau urechi de auzit un adevăr pe care cei mai mulți dintre ei păreau să-l fi uitat. Este vorba de cuvintele unui mare bizantinolog rus, Episcopul Porfirie Uspensky (1804-1885)—un „harnic pelerin al Locurilor Sfinte” și „istoric neobosit al Orientului Creștin” (cum îl caracterizează A. Scrima în cartea sa, *Istoria Athosului*), după ce prezintă dovezile de dărnicie [*munificences*] ale domnitorilor români către sfințele lăcașuri athonite, acesta formulează următoarea judecată: „În lumina acestor fapte, îmi place să constat că niciun alt popor pravoslavnic nu a adus atâtea servicii Athosului [într-o altă traducere: nu a făcut atât de mult bine Athosului] ca românii.”⁷

Afirmația lui Uspensky este confirmată și întărită de documentele timpului păstrate în arhivele din țară sau de la Athos. Ele ne oferă știri prețioase despre contribuția personală a domnitorilor Țării Românești și ai Moldovei, dar și despre sprijinul acordat Sfântului Munte de către Biserica Ortodoxă Română, prin arhieri, preoți monahi sau chiar simpli credincioși: „Daniile se făceau în bani, în cărți și obiecte de cult, în construcții și reparații de clădiri, de pictură, în ridicări de bolnițe, de turnuri de pază ori de aprovizionare, spre a nu mai vorbi de închinări de mănăstiri și de biserici, ori de dăruiri de moșii de la noi din țară, cu tot ce se înțelegea prin acestea: biserici, pământ, case, păduri, lacuri, livezi, vii, mori, prăvălii și alte dependențe.”⁸ Diversitatea darurilor făcute mănăstirilor și schiturilor athonite demonstrează nu numai generozitatea românilor, dar și interesul, purtarea lor de grijă față de acest loc sfânt.

Cutlumuș – Lavra cea mare a Țării Românești

Legăturile țărilor române cu Athosul au început în secolul al XIV-lea. Din lungul șir al voievozilor care au ocupat tronul Țării Românești și al Moldovei, „puțini au fost cei care nu și-au înscris numele în lista celor care, într-un fel sau altul, au ajutat Athosul.”⁹

Întrucât spațiul nu ne îngăduie să-i amintim într-un singur articol pe toți și nici toate mănăstirile athonite care au beneficiat de mărinimia donatorilor români, ne vom

limita în acest articol la daniile trimise din Muntenia către Mănăstirea Cutlumuș – prima mănăstire athonită care a beneficiat de daniile unui domnitor român.

Primul domnitor român care a acordat sprijin material Muntelui Athos a fost domnul Țării Românești, Nicolae Alexandru Basarab (1352-1364), iar Cutlumuș a fost principala mănăstire care a beneficiat de dărnicia sa. Nicolae Alexandru Basarab, întemeietor al Țării Românești, își legase numele de constituirea Mitropoliei Ungrovlahiei, condusă la început de arhierii greci, și de recunoașterea ei de către Patriarhia Ecumenică și acest fapt a contribuit la strângerea legăturilor domnului cu Sfântul Munte.

Situată nu departe de Karyes (capitala Sfântului Munte Athos) și atestată documentar încă din 1169, Mănăstirea Cutlumuș (gr.: Κουτλουμουσιού), cu hramul Schimbării la Față a Domnului, a fost fondată de împăratul bizantin Alexie Comnenul. Mănăstirea a fost însă literalmente rectitorită datorită generozității Voievodului Nicolae Alexandru Basarab și a fiului său, Vladislav I (Vlaicu Vodă 1364-1374), al căror sprijin financiar și material abundent a contribuit în chip decisiv la extraordinara înflorire a Cutlumușului. Nu e, deci, de mirare că a fost considerată *Lavra cea mare a Țării Românești*.¹⁰

Deși este greu de estimat cuantumul ajutorului financiar acordat Mănăstirii Cutlumuș de Nicolae Alexandru, se pare că, mai ales în a doua parte a domniei sale, sumele dăruite de acesta trebuie să fi fost considerabile. Într-un document care datează din prima parte a anului 1370, egumenul mănăstirii recunoștea că Voievodul român „dăduse mult pentru repararea turnului celui mare”.¹¹ Este important să reținem că daniile acestuia, continuate de cele ale fiului său, au fost determinante pentru înflorirea acestei mănăstiri athonite și au marcat începutul unei perioade extraordinare de progres din istoria ei. Mărimea acestui ajutor financiar a constituit, cu certitudine, motivul pentru care, în actul său din septembrie 1369, fiul și urmașul său la tron, Vladislav I considera că Mănăstirea Cutlumuș este o ctitorie „a domnului și părintelui domniei mele”.¹²

Un hrisov ctitoricesc emis de cancelaria lui Vladislav I și păstrat în arhiva mănăstirii Cutlumuș la nr.26, ne arată că, la scurt timp după trecerea la Domnul a tatălui său, Nicolae Alexandru, în septembrie 1369, însuși egumenul grec al mănăstirii, pe numele său Hariton – nimeni altul decât viitorul Mitropolit al Ungrovlahiei (1372-1380) – a venit în Țara Românească, pentru a se asigura că ajutoarele românești către Culumuș nu vor fi sistate sub noul domnitor.¹³ El „a venit la domnia mea – spune documentul – și a cerut mai multe mijloace pentru ca la temelia pomenitei mănăstiri de la Cutlumuș a domnului și părintelui domniei mele, să zidesc, să adaug și să sporesc mănăstirea cu [...] un zid de cetate înconjurător, [...] turnuri de apărare, să ridic un locaș de închinare, o sală de mese și chilii și să cumpăr mobilier, să aduc animale necesare pentru hrană și îndestulare cu cele trebuitoare pentru frații care locuiesc sau vor locui într-însa [...]”.¹⁴ Desigur, urgența principală era terminarea zidului care trebuia să apere mănăstirea împotriva incursiunilor devastatoare ale piraiților, zid pentru care tatăl domnitorului dăruise deja o sumă importantă de bani.

La început, Vladislav I s-a arătat reticent față de insistențele egumenului. Dar acesta a știut să-i insufle tânărului domnitor dorința de a-și asuma responsabilitatea

de ctitor. Istoricul V. Mărculeț socotește că numai așa se explică precizarea dintr-un document de la începutul anului 1370, că „l-am îndemnat la această faptă de două sau de trei ori; apoi cu ajutorul lui Dumnezeu l-am făcut să primească”.¹⁵ În discursul său motivațional, Hariton apela la mândria voievodului, spunându-i – după cum notează chiar Vlaicu într-un document românesc – „că trebuie și domnia mea să fac cum au făcut și ceilalți domni, sârbi, bulgari, ruși și iberi, care și-au făurit amintire și cinste în acest minunat și sfânt munte, ochiul pământului întreg”.¹⁶

E adevărat că statutul de ctitor al unei mănăstiri athonite era unul de prestigiu, iar cei se învredniceau să fie protectori și susținători ai Sfântului Munte se bucurau de respect și considerație în rândul *oikoumenei* ortodoxe. Se pare însă că pentru Vladislav I presupusele avantaje politice conferite de statutul de ctitor al unei mănăstiri athonite nu constituiau o reală motivație. Documentele ne lasă să înțelegem că, pentru el, imboldul de a fi ctitor izvoara mai degrabă din convingerea că mănăstirile Sfântului Munte trebuiau sprijinite și din dorința de a fi în rând cu ceilalți domnitori pravoslavnici (sârbi, bulgari, ruși, ivireni) care „și-au făurit amintire și cinste în acest minunat și sfânt munte, ochiul pământului întreg”.¹⁷ Apoi, Vladislav trebuie să-l fi interesat mai degrabă posibilitatea formării la Athos a unor călugări înduhovniciți și a unor grămătică, de care Biserica și Statul aveau mare nevoie. Dar cea mai importantă motivație izvoara din evlavia lor către Maica Domnului. Faptul că, la o mănăstire ocrotită de Maica Domnului, călugării se roagă pentru mântuirea lor și a familiilor lor, constituia marea lor satisfacție și mângâiere. Din scrisoarea ctitoricească redactată de Vladislav, reiese că, meditănd el la îndemnul lui Hariton, a găsit că cererea acestuia de ajutor este „minunată și plăcută lui Dumnezeu”. În balanță a cântărit însă nu atât gândul că se va bucura de slava pământească în timpul vieții, cât mai cu seamă nădejdea că, astfel, atât el și familia sa, precum și cei răposați din neamul său, vor dobândi „iertarea de păcate în viața viitoare”.

Deși nu erau deloc modeste, așteptările egumenului n-au rămas fără răspuns, căci tânărul voievod a acceptat până la urmă cererea lui Hariton, promițând să îplinească nevoile mănăstirii și să suporte toate cheltuielile.¹⁸ Documentul lui Vladislav spune că, „a judecat domnia mea [...] și a hotărât așa”: „spre a începe domnia mea o asemenea faptă, acesta [adică egumenul – *Pr.N.B.*] să caute să-și dea osteneală s-o ridice și s-o ducă la bun sfârșit, iar amândoi să fim ctitori cu drepturi egale: eu pentru că am făcut cheltuiala, iar el pentru că s-a ostenit...”¹⁹

Vladislav I dorea însă ca, pentru ajutorul dat mănăstirii, să fie socotit ctitor al mănăstirii, alături de tatăl său, a cărui pildă se străduia să o urmeze și să fie pomeniți el, familia sa și părinții săi răposați, pentru iertare de păcate. El îi mai cerea, însă, egumenului și schimbarea regimului chinovial cu unul idioritmnic pentru monahii români care veneau la mănăstire.

Dacă primele două condiții au fost ușor acceptate, cea de-a treia a fost respinsă categoric. Totuși, Voievodul a avut răbdarea și înțelepciunea de a nu socoti înțelegerea anulată, ci, dimpotrivă i-a dat răgaz egumenului să se mai gândească și să discute cu superiorii ierarhici și cu monahii săi. Dovedind că era bine informat și că bănuia reticența egumenului față de această condiție, voievodul fusese prevăzător incluzând în scrisoarea ctitoricească pe care a redactat-o chiar de la prima lor întâlnire făgăduința că va sprijini mănăstirea pe care o numea „a domnului și

părintelui domniei mele”. Astfel, în dărnicia sa, domnitorul oferă mănăstirii o sumă importantă de bani, ceea ce reprezenta o mare parte din ajutorul promis, fapt pe care egumenul însuși îl recunoaște. Documentele de la Cutlumuș dovedesc însă că Hariton n-a luat în seamă aceste garanții, pe care se pare că nu le-a dezvăluit de la început celorlalți călugări.

Cum prima parte a daniei a fost repede cheltuită, iar, pentru a continua lucrările începute, mănăstirea avea nevoie încă de mult de ajutor, egumenul a fost nevoit să facă un nou drum în Țara Românească. Mizând probabil pe tinerețea și presupusa naivitate a lui Vladislav, egumenul a crezut că și de data acesta va fi la fel de ușor să obțină ceea ce-și dorea. Lucrurile însă nu au decurs atât de lin precum s-ar fi așteptat. Din documentele păstrate în arhivele de la Cutlumuș, se vede însă că, deși tânăr, Vladislav dobândise încă din ultimii ani ai domniei tatălui său, când fusese coregent, suficientă experiență ca să nu lase păcălit de vorbele iscusite ale egumenului. El nu dorea decât să creeze în mănăstire o atmosferă mai prietenoasă față de monahii români, care se plâneau de tratamentul dur și de atitudinea relativ răuvoitoare din partea egumenului și a grupului de călugări greci care îl susțineau. Altfel spus, Vlaicu Vodă le cerea grecilor un dram de bunăvoință față de călugării săi români. Vodă însă era bine informat. El își argumenta cerința amintindu-i egumenului că, probabil, nu cu mult timp în urmă, „câțiva dintre ungrovlahii noștri s-au dus acolo [la Cutlumuș – *n.n.*], au fost primiți în mănăstire, dar n-au putut îndura acest fel de viață [de obște – *n.n.*], ci au trăit în multă strâmtorare...”, căci „romeii (grecii) [...] s-au înspăimântat; și cărteau împotriva [...] egumenului lor [Hariton – *n.n.*] spunându-i: «atăția ani am ostenit amarnic cu tine și n-am mâncat pâine bună, nici n-am băut vin bun și nici n-am îmbrăcat o rasă cum trebuie, iar acum ai hotărât să sfârșești cu noi, dându-ne pe mâna ungro-vlahilor, ca să ne aibă ca robi».”²⁰ Într-adevăr, de-a lungul ultimilor ani, mai mulți călugări români se întorseseră acasă pentru că „n-au putut îndura acest fel de viață, ci au trăit în multă strâmtorare.”²¹ Printre aceștia se număra însuși protopopul Mihail, fostul vicar al Mitropoliei Ungrovlahiei, tuns în monahism chiar de către Hariton care îi pusese numele de Melchisedec.

Cum era însă de așteptat, îndărătnicia egumenului și persistența acestuia în a-i refuza cerința privind introducerea rânduielii idioritmice pentru români avea să

aducă după sine o atitudine la fel de inflexibilă din partea voievodului. A urmat, firește, sistarea ajutorului muntean și decizia domnitorului de a nu mai acoperi datoria de 1.200 de aspri a mănăstirii.²² Astfel, nevenindu-i să creadă, egumenul a fost nevoit, de data aceasta, să se întoarcă la Athos cu mâinile goale: „S-a supărat pe mine că nu și-a atins scopul, – le-a spus el călugărilor, la întoarcere – și m-a lăsat să plec aproape gol, fără să-mi dea ceea ce aveam nevoie și chiar ceea ce îmi era de cea mai mare trebuință; mi-a lăsat numai o suită, ca să nu pară că a rupt cu totul legăturile cu mănăstirea.”²³ Ceea ce sporea și mai mult atât frustrarea lui Hariton cât și nemulțumirea călugărilor săi. Răceala care se instalase în relația dintre cei doi părea să se prelungească, iar situația părea fără ieșire.

Ținând cont de lipsurile cu care se confrunta Mănăstirea Cutlumuș, dar și de sfatul altor egumeni athoniți, Hariton a fost nevoit să cedeze până la urmă. După nu mai puțin de șapte călătorii zadarnice făcute în Valahia, el a sfârșit prin a ceda, angajându-se în fața domnitorului că va introduce la Cutlumuș rânduiala „vieții de sine” alături de cea a „vieții de obște” existentă în mănăstire. Era un compromis care făcea posibil ca mănăstirea să beneficieze pe mai departe de sprijinul financiar al voievodului.

Intr-adevăr, datorită daniilor sale generoase, Cutlumușul avea să marcheze una din cele mai spectaculoase perioade de înflorire din istoria ei, devenind astfel „Lavră a Țării Românești” sau „Lavră a Domniei mele”, cum se exprimă Vladislav în documentele sale.²⁴ Ulterior, într-un alt testament din iulie 1378, când era deja mitropolit al Ungrovlahiei, Hariton mărturisea – nu fără o undă de mândrie – că, pentru a ajunge la o înțelegere cu domnul Țării Românești, „m-am dus de șapte ori la acel răposat Vladislav voievod și la soția sa, doamna Ana, și am fost dăruit de pronia cerească cu cele trebuincioase pentru refacerea mănăstirii”²⁵.

În noile condiții create de relaxarea relației dintre Hariton și Vladislav I, la Cutlumuș au venit mai mulți călugări din Țara Românească, inclusiv Melchisedec, despre care am amintit. El a reușit să se reacomodeze cu mănăstirea și chiar să joace un rol important în comunitatea monahilor de la Cutlumuș, fiind chiar ales egumen, în locul lui Hariton, funcție pe care o ocupa și în ianuarie 1375. Din nenorocire, egumenul Melchisedec avea să fie capturat și ucis de turci în cursul unei incursiuni

de pradă în zonă.²⁶

Printre voievozii români care au sprijinit Mănăstirea Cutlumuș, la loc de cinste se află Mircea cel Bătrân (1386-1418). Acesta a dăruit Cutlumușului mai multe sate și heleștee: Giurgiu, Prislop, Laiorul lui Stroe, Dănești, Uibărești și altele. Un alt donator din acea vreme a fost boierul Aldea, care, în urma vizitei în Valahia a egumenului Ieremia de la Cutlumuș, a închinat chiliei Sfântul Nicolae, care aparținea acestei mănăstiri, satul Cireașov (acum în Municipiul Slatina), județul Olt.²⁷

Cățiva ani mai târziu, între 1473-1477, probabil la solicitarea egumenului de la Cutlumuș, Laiotă Basarab confirma și întărea posesiunea mănăstirii athonite asupra a nu mai puțin de 11 sate vechi, primite anterior, scutindu-le totodată de orice impozit.²⁸ Nu e, deci, de mirare că, printre portretele votive pe peretele exterior al narțexului catoliconului acestei mănăstiri, este zugrăvit și Mircea cel Bătrân, alături de Neagoe Basarab.²⁹ Ulterior, Vlad Călugărul (1481-1477) întărea printr-un hrisov stăpânirea „mănăstirii domniei mele de la Sfântul și Marele Munte, numită Koultoumous” asupra majorității acestor sate.³⁰

Radu cel Mare (1495-1508), fiul și urmașul la tron al lui Vlad Călugărul, a continuat să sprijine Cutlumușul, mai ales după anul 1497, când mănăstirea a fost devastată de un teribil incendiu. În iarna anului 1500, soseau la curtea lui cățiva monahi de la Cutlumuș pentru a solicita noi danii. Potrivit hrisovului din 29 ianuarie 1500, voievodul român – impresionat de cele auzite de la călugări despre starea de degradare a mănăstirii după incendiu – răscumpără pentru suma de 5.000 de aspri dreptul mănăstirii de a lua dijma de la satul Uidărești. Deasemeni, el confirmă și întărește privilegiile oferite mănăstirii: „precum le-au dat strămoșii și părintele domniei mele, astfel am dăruit și domnie mea...”.³¹ Radu cel Mare a mai hărăzit mănăstirii un ajutor anual de 2000 de aspri și i-a refăcut chiliile, ridicând deasemenea un turn. Daniile sale și ale celorlalți domnitori, care au urmat pe tronul Țării Românești, au contribuit în chip hotărâtor la refacerea mănăstirii și la o nouă înflorire a ei.

Lucrările de refacere a mănăstirii aveau să fie însă încheiate de Sfântul Voievod Neagoe Basarab (1512-1521). Gavril Protul ne oferă detalii prețioase despre contribuția domnului român la refacerea Cutlumușului. În lucrarea sa aghiografică intitulată *Viața Sfântului Nifon*, acesta ne spune că Neagoe Basarab a ridicat aici biserica Sfântul Nicolae, chiliile, trapeza (sala de mese), pivnița, brutăria, bucătăria, hambarul, bolnița, arhondaricul (pentru primirea oaspeților) și alte case și construcții pentru toată trebuința. A acoperit biserica și tinda cu plumb și le-a pus geam la ferestre. A mai construit un port (pentru o corabie mare și una mică), pe care l-a întărit de jur împrejur cu zid de apărare. Deasemeni, el a închinat Cutlumușului mai multe metocuri. Toate acestea atestă din plin generozitatea voievodului român, care și-a asumat și purtarea lui de grijă pentru Mănăstirea Cutlumuș, pe care o numea „Lavra cea Mare a Țării Românești”.³²

Au contribuit, de asemenea, Elisabeta Movilă și Gavril Movilă, urmați de Matei Basarab, care a ajutat la repararea picturii bisericii și a reconfirmat închinarea către Cutlumuș a Mănăstirii Clocociov. O serie de domnitori fanarioți ca Alexandru Ipsilanti, Ioan Gheorghe Caradja, Mihail Șuțu și Alexandru Moruzi și-au legat și ei numele de Cutlumuș.

Ultima mare danie românească către această mănăstire și, se pare, chiar către Athos, îi aparține moșieresei Marghioala Procopie Cănuși, cu ajutorul căreia Cutlumușul a putut fi refăcut după incendiul devastator din 1870.

În Mănăstirea Cutlumuș se păstrează o bibliotecă impresionantă conținând, printre altele, 662 de manuscrise (din care 100 pe pergament). În 2001, istoricul greco-român Florin Marinescu a publicat în grecește, la Atena, un volum de documente românești din arhiva sfintei mănăstiri Cutlumuș.³³

Pr. Prof. Nicolai Buga

Note

¹ Arhimadritul Efreim (2013), „Cuvânt din Muntele Athos – la Facultatea de Drept din București”, în Pemptousia. Sfântul Munte-Întelepciune-Sfințenie. www.pemptousia.ro/2013/02/cuvant-din-sfantul-munte-la-facultatea-de-drept-din-bucuresti. Accesare: 26 mai 2020.

² Georgios Martzelos (1996), „Farul Ortodoxiei. Sfântul Munte Athos și semnificația sa pentru Europa”, în Tabor. Revistă lunară de cultură și spiritualitate ortodoxă, (Cluj-Napoca, 2008): Mitropolia Clujului, Crișanei și Maramureșului, anul II, nr.4/iulie 2008. Traducere din limba germană de Mircea Bidia, după «Der Heilige Berg Athos und seine Bedeutung für Europa», publicat în revista Der Christliche Osten, 1996, LI, 5, pp. 246-257.

³ Armando Santarelli (2019), „Românii la Muntele Athos. O perspectivă istorică” („I romeni al Monte Athos. Uno sguardo storico”), în Orizonturi Culturale Italo-Române. Revistă interculturală bilingvă /Orizzonte Culturale Italo-Romeni. Rivista interculturale bilingue, nr. 3, martie 2019, anul IX.

⁴ FHDR, IV, p.280-281/ Acte de la Cutlumuș.

⁵ Antonie Plămădeală (1989), „Biserica Ortodoxă Română și legăturile ei cu Bisericele din Balcani și Orientul creștin, din secolul al XIV-lea până în prima parte a secolului al XVII-lea. Aspecte socio-culturale”, în Mitropolia Ardealului, XXXIV, nr. 4, 1989, Sibiu, p.35.

⁶ A se vedea cele două volume ale culegerii studiilor și articole Români și Muntele Athos, alcătuită de Prof. Gheorghe Vasilescu și Ignatie Monahul (București: Ed. Lucman, 2007), precum și recenzia lui Cătălin Pălimaru, publicată în TABOR. Revistă lunară de cultură și spiritualitate românească, editată de Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, nr.6, anul XI/iunie 2017.

³ Istoria Afona, în „Trudy Kievskoy Duhovnoy Akademii” [Lucrările Academiei Teologice Kieve], 1871, 8 volume (republicată la Moscova în

1874; vol. 3, p. 334 din ediția de la Moscova).

⁸ Români și Muntele Athos, culegere de studii și articole, alcătuită de Prof. Gheorghe Vasilescu și Ignatie Monahul, București: Ed. Lucman, 2007, vol. I, p. 447.

⁹ Mitropolitul Antonie Plămădeală (1989), p.35.

⁴ Gh. I Moiescu (1953), în Ortodoxia, V, 2, pp. 239, 241, 250. A se vedea deasemeni Armando Santarelli (2019) „Românii la Muntele Athos. O perspectivă istorică” („I romeni al Monte Athos. Uno sguardo storico”), în Orizonturi Culturale Italo-Române. Revistă interculturală bilingvă /Orizzonte Culturale Italo-Romeni. Rivista interculturale bilingue, nr. 3, martie 2019, anul IX.

⁵ FHDR, IV, p. 286-287. Acte de la Cutlumuș.

⁶ FHDR, IV, p. 280-281.

⁷ A se vedea Paul Lemerle, Actes de Kutlumuș, édition diplomatique. (Archives de l'Athos), Paris: P. Lethielleux, 1946, pp.102-105. Vezi și FHDR, IV, Cap. XLVI. Acte de la Cutlumuș, Introducere, p. 279.

⁸ FHDR, IV, p. 280-281.

⁹ FHDR, IV, p.287-288. Vezi Dr. V. Mărculescu (2013), „O dispută munteano-athonită la începutul legăturilor Țării Românești cu Sfântul Munte” în Collegium Mediense, III – Comunicări Științifice, XII, Mediaș: 2013, p.50.

¹⁰ FHDR, IV, p. 280-281.

¹¹ FHDR, IV, p. 280-281. Sunt sugestive, în acest sens, și cuvintele remarcate de istoricul Fl. Marinescu pe un tabloul votiv al lui Mihai Viteazul, zugrăvit la intrarea în arhondaricul Mănăstirii Simonopetra: „Cele ce am făcut, n-am făcut de sila cuiva, ci ca să am un nume și un ecou în creștinătate”. Nu știm dacă au fost aceste vorbe sau nu rostite aievea de marele voevod, dar ele exprimă o preocupare firească nu numai pentru un conducător, ci și pentru orice creștin responsabil.

12 Istoricii consideră acest document ca fiind proiectul unui act care urma să fie semnat și parafat, spre a deveni act legal. Din cauză că cele două părți, voievodul Vladislav I și egumenul Hariton, nu au ajuns pentru moment la un acord, acest lucru nu s-a întâmplat. Totuși, dacă această ipoteză e adevărată, se pare că Voievodul român, dând dovadă de înțelepciune și răbdare, a fost de acord să plătească datoriile mănăstirii, așteptând ca și egumenul să facă pasul necesar pentru continuarea sprijinului cerut. A se vedea introducerea cap. XLVI Acte de la Cutlumuș din FHDR, IV, p. 279.

13 FHDR, IV, p. 280-281. Paul Lemerle (1945), *Actes de Kutlumuș*, Paris: Ed. P. Lethielleux, 1945; după Ioan Moldoveanu (2004), „Aspecte ale relațiilor Țărilor Române cu Muntele Athos, după cercetări mai noi”, în Tabor, Ed. Renașterea, Cluj, nr. 4, p. 73-86. <http://www.tabor-revista.ro/> Accesare: 30 iunie 2020.

14 FHDR, IV, p. 278.

15 FHDR, IV, p. 282-283.

16 FHDR, IV, p. 288-289.

17 FHDR, IV, p. 288-289.

18 Gh. I. Moiescu (1953) în *Ortodoxia*, V, 1953, 2, p.239, 241, 250.

19 DRH, B, p. 29, doc. 21. Apud Dr. V. Mărculeț (2009), „Legăturile Țărilor Române și Sfântul Munte Athos până la căderea Bizanțului (1453)”

în *Dacoromania*, 42, 2009, p. 48-54.

20 Sotiris Kadas (2005), p.70.

21 Pr. Silviu Cluci, „Mănăstirea Cutlumuș - Athos”, <https://doxologia.ro/>. Ultima accesare: 28 septembrie 2020.

22 Gr. Nandriș (1937), *Documente românești în limba slavă din mănăstirile Muntelui Athos (1372-1658)*, București, p. 32-33, 246-247, după Prof. Dr. Vasile Mărculeț (2009), „Țările Române și Muntele Athos, de la căderea Bizanțului (1453) până la începutul secolului al XVI-lea”, în *Dacoromania* (Alba Iulia). Revista Fundației „Alba Iulia 1918 pentru unitatea și integritatea României” Nr.43/2009, pp. 42-47. <http://www.encyclopedia-dacica.ro>. Ultima accesare: 11 iunie 2020.

23 Elisabeta Negrău (2011), *Cultul suveranului sud-est European și cazul Țării Românești. O perspectivă artistică*. Iași: Editura Lumen, p.153.

24 Documente privind istoria României (DIR)B, p. 193, doc. 199, după Dr. V. Mărculeț (2009), p.42-47. <http://www.encyclopedia-dacica.ro>. Ultima accesare: 11 iunie 2020.

25 DIRB, p. 193, doc. 199, după Dr. V. Mărculeț (2009).

26 Antonie Plămădeală (1989), p.35.

27 Florin Marinescu, *Documente românești din Sfântul Munte Athos*. Arhiva sfintei mănăstiri Kutlumuș, Atena, 2001 (în limba greacă).

Virtual Congress of the Romanian Orthodox Archdiocese of the United States of America

The works of the **83rd Congress of the Romanian Orthodox Archdiocese of the United States of America** took place this year in a special setting, specific to the pandemic period we are going through, the participation of clergy and delegates from each parish being exclusive by audio-visual means, but in a formal setting, by their presence in the parish churches from where they attended and participated in the works of the Congress.

On Wednesday, September 2nd, the Archdiocesan Council of the Archdiocese met in a virtual meeting, preparing in detail the Agenda of the Congress, and approving the documents to be sent to priests and delegates. On the agenda of the Archdiocesan Council were other administrative and pastoral-missionary topics.

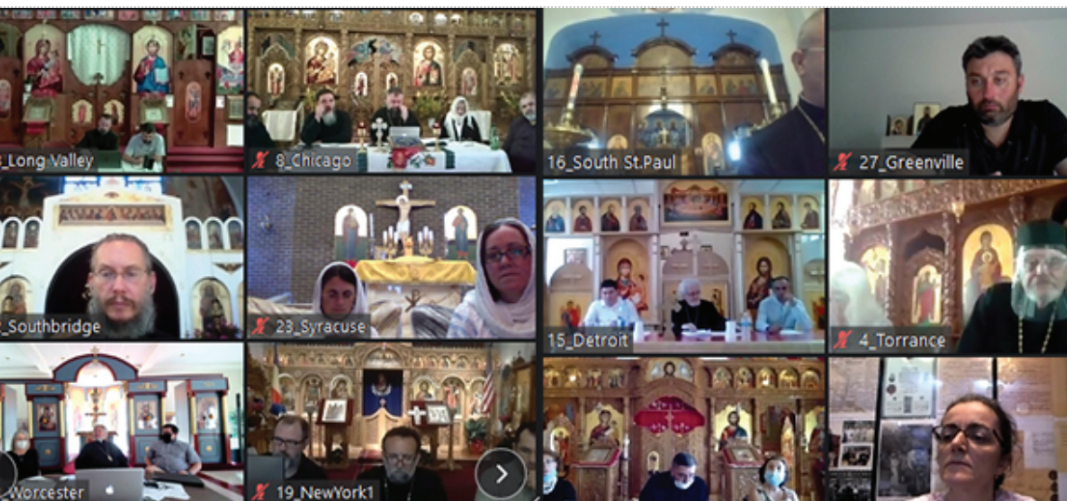
The first day of the Virtual Congress was on Friday, September 4th, 2020, starting at 2PM EDT on the zoom.us portal. Due to the extraordinary way of organizing this year's Congress, the mandates of the participants from each parish were received, studied and validated by a Credential Commission, thus establishing the presence of all parishes, missions and monasteries of the Romanian Orthodox Archdiocese of the United States of America.

The prayer of invocation of the Holy Spirit and blessing of the Congress, performed by His Eminence Nicolae, Archbishop of the Romanian Orthodox Archdiocese of the United States of America and Metropolitan of the Romanian Orthodox Metropolia of the Americas, marked the beginning of the 83rd Congress. The prayer was followed by the words of welcome of His Eminence to the priests and delegates of the Archdiocese. His Eminence emphasized the extraordinary character of this Congress and the fact that, although we are going through a difficult and uncertain period, we must adapt to these times and live in hope in God, finding solutions to bring us closer to each other and to be together, even if not physically, at least virtually being partakers of the joy of reunion. Special guest was also His Grace Ioan Casian, the

Romanian Orthodox Bishop of Canada, who addressed everyone, expressing his joy to be with them in prayer and care for the work of the Archdiocese of the USA.

After the roll call it was noticed that out of 35 parishes and monasteries in the USA all were present through priest and / or delegates, also that both parishes in South America (Holy Emperors of Caracas, Venezuela and St. Andrew of Buenos Aires, Argentina) were present as well as the AROLA and ROYA organizations. Out of a total of 45 priests and deacons of the Archdiocese, only 2 were missing, and out of a total of 71 lay delegates with official mandates from the parishes, only 5 were missing, thus having a total of 109 participants (priests and delegates), HE Nicolae declares the Congress valid constituted. The report of the Credential commission was presented by Fr. Ștefan Drăgoi. Following the **approval of the Congress Agenda** and the validation of the two secretaries in the person of Fr. Daniel Ene and Fr. Nicholas Apostola, the following **motion** was introduced: *In consideration of the special situation of the 83rd Congress, and the constraints place on delegate participation because of the COVID 19 Pandemic, and of its virtual nature, the Archdiocesan Council is recommending to the Congress to EXTEND THE MANDATE of the persons currently serving on the Archdiocesan Council and the Archdiocesan and Metropolitan Consistory for another two year term/ or until next in person ordinary Congress.* Therefore, Father Nicholas Apostola, as administrative vicar, PROPOSED to the 83rd Congress the adoption of this motion. The motion was accepted by a vote. The **Minutes of the 2018 Congress** were then presented, which, having no correction or addition, was received in the form presented.

An important moment of the Agenda was the **Activity report of His Eminence Metropolitan Nicolae**. The report included the pastoral-missionary activity of the last two years with an emphasis on the visits to the parishes on the occasion of the feasts and other occasions. It is observed the active and real involvement of His Eminence in the daily life of our parishes by knowing the problems and discussions

with the members of the Parish Councils. The report was received with admiration and hope in strengthening the work of our Archdiocese and strengthened by the voice of gratitude and thanks of priests and delegates to His Eminence Metropolitan Nicolae for the extraordinary way he pastored in these times of pandemic.

Then followed the **Report of the Department of Education for Children and Youth**, introduced by Father Dean Daniel Ene and Mrs. Mirela Manga of Troy MI. The report was based on Victor Hugo's words: *"Every child we train is a man we win."* The first part of the report highlighted the difficulty caused by the COVID 19 pandemic and its implications for the educational work of our parishes and the commission in general. The transition to online lessons was a challenge for all the actors involved, especially for those who support the work of the Parish Schools in our Metropolia. The second part of the report was structured in 3 parts. 1) Parish Schools, where it was highlighted that, since the last Congress, the number of Schools has increased from 37 to 45. In the United States we have 22 parishes, out of a total of 35 parishes, which carry out school activity, having a number of 518 students; 2) Religion Olympics: the report talks in detail about the organization of the 10th edition of the 2019 Olympics, but also about the fact that, due to the COVID 19 pandemic, the 11th edition of the 2020 Olympics was canceled. 3) The summer camps, which take place every year at the *Protection of the Mother of God Monastery* in Allegan MI and are in the care of Father Atanasie Popescu, could have been organized traditionally, face to face, only in 2019. Due to the coronavirus pandemic, the summer camp of 2020 was organized virtually for children aged 7 to 14 years in two weekends in July. He also mentioned in the power-point presentation about the project "With Creanga on the streets of the village" carried out in 2019. Received with great joy, the report of the Commission for Education ended with the urge to priests and delegates to support the activity of the parochial and Romanian schools.

Father Vasile Mureșan introduced the **Report of the Publications Department**. Editorial and technical aspects related to the Almanac and *Credința* Magazine were highlighted, which are the main components of the Department. At the end of 2018, the album "Pages of history of Romanian Orthodoxy in America" was completed. The book marked the events of the enthronement in Chicago and Montreal in 2017, as well as

the previous ones in Bucharest in the fall of 2016. The report also highlights the fact that work is underway on the second edition of the brochures "Holy Baptism" and "Holy Matrimony" in Romanian and English. Work also began on "The Romanian-English Bilingual Molitfelnic for the use of the priests of the Romanian Orthodox Metropolia of the Americas" and on the publication of a Register of Services for parishes. The register will comprise 3 parts: Baptisms, Weddings and Funerals and will have 400 pages.

Then followed the **ROYA Report** introduced by the young Pompiliu Gîrlonța from Sacramento CA, vice-president of ROYA. Looking back on these two years, ROYA has organized seven camps, Facebook Live conferences, and several fundraising activities on various occasions. Among the events organized were the 2018 and 2019 ROYA Congresses, the 2018-2019 winter camp, and Heritage Month in 2020. Mention was made of the visit of Archdeacon Sorin Mihalache in September 2019. Discussions covered topics such as "What is divine grace and how it we acquire" and "How to Become a Healing Presence."

The last part of the first day of the Virtual Congress ended with the **presentation entitled "10 keys for an efficient management of the church"** by Father Dean Daniel Ene. In the plenary of the Congress there was a short presentation of the material already sent electronically to all participants, emphasizing the need for such an approach in the secularized world in which we live. The power-point presentation highlighted in points the 10 keys offered and their practicality in the organizational and administrative work that has ramifications in everything a church does. The presentation was followed by discussions in four groups. The group discussions reinforced the need to maintain a careful administration for the smooth running of our churches.

The first day of the Congress ended with a prayer to the Mother of God.

The next day, Saturday, September 5th, 2020, the Congress began at 1PM EDT with the opening prayer and again with the roll call of the participants. The first item on the agenda was the presentation of **"Beyond Youth: Whole Family Ministry,"** by Nick Lionas, an assistant to Metropolitan Nicholas of Detroit. As in the previous day, the short presentation made in plenary was followed by discussion groups. The importance of youth ministry in the work of the church and the ways of fulfilling it in the context of the family were discussed. Immediately after the general presentation followed the word of blessing and greeting to the Congress of His Eminence Metropolitan Nicholas, the Greek Orthodox Metropolitan of Detroit who came live for a few minutes.

The focus of the discussions on the second day of the Congress was the **Inspection Report of the parishes** presented by the Deans Daniel Ene and Călin Barbolovici. Two reports were presented to the plenary: **Analysis of the annual reports** sent by the parishes as well as the **General Report of the inspections**. The conclusions of the reports and the recommendations for a better functioning of the parishes of the Archdiocese were highlighted. The discussion of these reports made the

transition to the need and strengthening of the Mission Fund of the Archdiocese. From this Fund are supported the parish of Sts. Constantine and Helen of Caracas and St. Mary's Parish in Norfolk VA, as well as the new All Saints Mission in San Fernando Valley, CA. During the Congress a video made by Father Antonio Garcia about the Romanian church in Caracas was presented. A short report was also received from Argentina by Mr. Sergiu Ionescu, president of the St. Andrew's Orthodox Christian Association in Buenos Aires.

After a short brake, the Virtual Congress resumed its **Financial Reports**. Mr. Viorel Moroşan presented the financial reports of revenues and expenses for the years 2018, 2019 and 2020 (January - July). The reporting was both general and on the contribution of the parishes. After hearing the audit report presented by Mr. Alexandru Şuba of Cleveland OH, the reports were received by unanimous vote. The budget for 2021-2022 was then discussed, which was also approved by vote in the form presented.

The **AROLA Report** was also an important point in this last part of the Congress. Mrs. Claudia Aileni, president of AROLA, presented the rich activity, social and educational programs that the organization supported in the period 2018-2020. Countless social and philanthropic activities and their beneficiaries were part of the beautiful power point presentation. Reference was also made to the AROLA conference to be organized virtually on 19 and 20 September 2020.

The last report was of the **St. Paraskeva Association** presented by Mrs. Mariana Cuceu. The St. Paraskeva Charity, organized in connection with Sts.

Constantine and Helen in Chicago, continued its activity, especially through actions to help some orphanages in Romania. In 2018 and 2019 this association strengthened its activity with an impressive budget. The association's projects included: supporting the St. Onufrie Orphanage in Floresti, Cluj for the construction of two of the four houses designed to receive 80 orphans; scholarships for children from the Varlaam School in Iaşi; "St. Nicholas boots" for children's shoes from Moldova; financial support for the Settlement from Mărcuş Monastery, Covasna County, the Settlements from Găgeşti, Râşca, Glodeanu, Valea Plopului, the Center for Paralyzed Children from Giurgiu, etc.

Father Daniel Ene, Diocesan Secretary, then read the **official messages** to: His Beatitude Daniel, Patriarch of the Romanian Orthodox Church, His Grace Ioan Casian, Romanian Orthodox Bishop of Canada, His Eminence Archbishop Nathaniel and His Grace Andrei of the Romanian Orthodox Episcopate of America, His Excellency, US President Donald J. Trump; and a letter to all governors where our Archdiocese has parishes.

His Eminence Metropolitan Nicolae expressed his final thoughts talking about the mission of the Archdiocese in these times of trial and thanking the organizers and participants in the Congress.

V. Rev. Fr. Daniel Ene
Archdiocesan Secretary

New decisions of the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church

The Holy Synod of the Romanian Orthodox Church held its working session at the Patriarch Teoctist Aula Magna of the Palace of the Patriarchate, under the chairmanship of His Beatitude Patriarch Daniel, on Tuesday, July 21, 2020.

On July 11, 2020, the Metropolitan Synod of the Metropolis of Moldavia and Bukovina, in consultation with the Archdiocesan Assembly of Suceava and Radauti, appointed by secret ballot two candidates for the vacant see of Archbishop of Suceava and Radauti:

His Grace Bishop Calinic of Botoşani, assistant bishop to the Archdiocese of Iaşi;

His Grace Bishop Damaschin of Dorna, assistant bishop to the Archdiocese of Suceava and Rădăuţi.

On July 21, the Holy Synod elected by secret ballot His Grace Bishop Calinic of Botoşani with 30 votes out of 46 validly cast votes.

Other decisions of the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church included:

At the request of the Diocese of Deva and Hunedoara, the Holy Synod approved the establishment of a post of assistant bishop.

It was approved to include in the Church Calendar for 2021, in the section "Important days and dates", the Sunday

of the Myrrh-bearing Women (the third Sunday after Easter) as the *Sunday of Christian Women*, as well as the *Sunday of the Christian Family* in the proximity of May 15.

The proclamation by the Romanian Parliament of August 16 as the *National Day of Remembrance of the Brancoveanu Martyrs and of Awareness of Violence against Christians* was appreciated.

The Holy Synod resolved to include Saint Xenia of St. Petersburg (January 24) in the calendar of the Romanian Orthodox Church.

Several liturgical texts were approved: The Akathist and the Supplicatory Canon to the Mother of God “Quick to hear”; The Akathist and the Supplicatory Canon to the Mother of God “The Inexhaustible Chalice”; The Akathist to the Mother of God “Assuage my sorrows”; The Akathist to the Mother of God – “The Guide and Protectress of children”; The Akathist and the Supplicatory Canon to Saint Paisios of Mount Athos (July 12); The Akathist to the Holy Hierarchs Athanasius and Cyril, Archbishops of Alexandria (January 18), as well as the inclusion of these texts in the worship books of the Romanian Orthodox Church.

The Regulation for the organization and functioning of the Ukrainian Orthodox Vicariate of the Romanian Orthodox Church was approved.

The Holy Synod took note of the following:

- ❖ The answers of the Primates of Autocephalous Orthodox Churches addressed to the Patriarch of Romania regarding the way of distributing the Holy Eucharist during the Divine Liturgy in the context of the new coronavirus pandemic. All Autocephalous Orthodox Churches remain faithful to the Orthodox liturgical tradition of administering the Holy Eucharist to the believers from a single blessed Chalice and with a single blessed spoon.
- ❖ the contribution of the Romanian Patriarchate to the support of the persons affected by the COVID-19

pandemic during the national state of emergency. The quantifiable financial aid offered by the Romanian Orthodox Church was 20,896,872 lei (4,316,601.32 euro);

- ❖ the donation of 4617 tablets and other electronic devices offered to students and teachers at the request of the Ministry of Education and Research;
- ❖ the approval of the new Statute for the organization and functioning of the Romanian Orthodox Diocese of Spain and Portugal by the Ministry of the Presidency, Relations with the Parliament and the Democratic Memory of Spain.

In the run-up to the local public administration elections in autumn 2020, the Holy Synod reiterated that the Romanian Orthodox Church remains politically neutral, but urges all Orthodox citizens to exercise their right to vote in the light of criteria aimed at achieving the community profit and promoting Christian values in society.

His Beatitude Patriarch Daniel thanked all the hierarchs of the Romanian Orthodox Church who supported locally the dialogue with the authorities and respected the guidelines of the Holy Synod's Chancellery in the context of the pandemic with the new coronavirus (SARS-VOC-2). The Holy Synod demands observance of sanitary rules throughout the pandemic.

Holy Synod elects new Archbishop of Suceava and Rădăuți

The Holy Synod of the Romanian Orthodox Church has elected the new Archbishop of Suceava and Rădăuți, following the repose of the 90-year-old Archbishop Pimen Suceveanul.

The members of the Holy Synod met under the chairmanship of His Beatitude Patriarch Daniel for a working session at the Patriarchal Palace on Tuesday.

The Holy Synod elected by secret vote His Grace Bishop Calinic of Botosani, assistant bishop to the Archdiocese of Iași, for the vacant episcopal see of Suceava and Radauti.

Archbishop-elect Calinic (Constantin)

Dumitriu was born in Iași on November 18, 1957. In March 1980 he became a novice at Putna Monastery, and in 1984 he was tonsured a monk receiving the name of Calinic (Callinicus). During 1985-1989 he studied at 'Andrei Șaguna' Faculty of Orthodox Theology in Sibiu.

On May 14, 1986, he was ordained to the diaconate at the Metropolitan Cathedral of Iași by the patriarch Teoctist of blessed memory, and on August 15, in the same year, he was ordained a hieromonk on behalf of Putna Monastery.

In 1990 he was appointed abbot of Râșca Monastery by His Beatitude Patriarch Daniel, who was then Metropolitan of Moldavia and Bukovina. On March 25, 1991, he was ordained to the episcopate in the Metropolitan Cathedral of Iași, and appointed assistant bishop of the Archdiocese of Iași.

Cuvânt la începutul Anului Bisericesc 2020

Apostolul neamurilor ne spune: *“Căci unul este Dumnezeu, unul este și Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: omul Hristos Iisus, Care S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți, mărturia adusă la timpul său. Spre aceasta am fost pus propovăduitor și apostol (adevăr grăiesc, în Hristos, nu mint) - învățător neamurilor, în credință și adevăr”* (1 Timotei 2,1-7).

Începutul anului bisericesc, la 1 septembrie, este prilej de înnoire și binecuvântare în duhul celor spuse de Sf. Ap.

Pavel ucenicului Timotei. Există o înnoire și o binecuvântare care vin de la singurul Dumnezeu prin Fiul Său Iisus Hristos care este Mijlocitorul. Dumnezeu Tatăl a trimis pe Fiul să se facă om pentru ca omul să se îndumnezeiască după har. Începutul anului bisericesc ne prilejuiește o reîntărire și o reafirmare a înțelegerii noastre despre rolul central al Mântuitorului Iisus Hristos în istoria noastră omenească. Începutul anului bisericesc este un prilej important de a sublinia caracterul hristologic al drumului nostru spre

mântuire și spre împărăția cerurilor.

Dar această cale creștinească trece prin realitatea vieții pământești cu elementele ei concrete și materiale imediate. Creștinul nu poate gândi serios întruparea Fiului lui Dumnezeu fără a lua în considerare cu adevărat creația în dimensiunea ei concretă. Hristos s-a întrupat și a asumat condiția noastră limitată și pătimasă în vederea îndreptării, curățirii, transfigurării și mântuirii. Există o continuitate ontologică între viața noastră pământească și cea veșnică. Vom fi transfigurați după chipul Mântuitorului Iisus Hristos dar ne vom păstra identitatea pe care am primit-o la naștere și a fost restaurată la Botez. Viața noastră pământească este prilej de împlinire a cuvintelor lui Dumnezeu în viața fiecăruia: *“Și I s-a dat cartea prorocului Isaia. Iar El, deschizând cartea, a găsit locul unde era scris: «Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să izbăvesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului»”* (Luca 4,17-19). Mântuitorul, chiar dacă a venit să vorbească despre viața veșnică, ne arată că aceasta are rădăcinile adânc înfipte în viața pământească concretă. Viața pământească în dimensiunea ei spirituală este o imagine profetică a bunătăților viitoare. Ea arată în timp semnele veșniciei. Binevestirea bunătăților viitoare pentru cei săraci, alinarea celor răniți și frământați în inimă, eliberarea celor care sunt nedreptățiți prin statutul lor inferior din punct de vedere omenesc, vindecarea neputințelor fizice și altor slăbiciuni și patimi ale naturii noastre omenesti precum și eliminarea nedreptăților sociale, fac parte din acest sens profetic al prezenței și lucrării lui Dumnezeu printre noi.

Acestea, progresiv, ne îndreaptă privirea, atenția și viața spre Dumnezeu.

Suntem în *Anul omagial al pastorației părinților și copiilor* și în *Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români*. Cele două teme vorbesc despre două teme importante pentru noi ca Biserică: prima – despre felul în care noi vom ști să încurajăm și să întărim prin cuvânt și faptă temelia familiei în sensul ctitoririi ei de către Dumnezeu și legătura membrilor ei în Duhul lui Dumnezeu; a doua – despre felul în care exemplul diferiților înaintași ai noștri pot să ne inspire în a face dovadă de generozitate creștină față de cei în nevoi. Cele două teme ne permit să medităm la felul în care Hristos poate deveni model și inspirație atât pentru părinți cât și pentru copii în viața de zi cu zi.

Viața creștină trebuie să devină o expresie concretă a vocației noastre profunde de ființe ale lui Dumnezeu. Iar noul an bisericesc ne întărește și în convingerea că în acest drum interior nu suntem singuri. Dumnezeu Tatăl este cu noi prin Fiul și prin Duhul Său ca două mâini care frământă aluatul naturii omenesti pentru a-l primumi spre mântuire.

Să îndrăznim să ne punem nădejdea, la acest început de an nou bisericesc, în lucrarea mijlocitoare a Fiului lui Dumnezeu și să ne deschidem inimile prin credință Duhului Sfânt care să ne călăuzească și să ne ajute spre sporire duhovnicească în familie și în societate!

† Ioan Casian

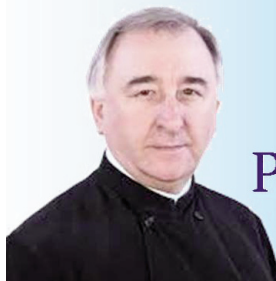
Episcopul Ortodox Român al Canadei

Conferința Virtuală AROLA

În prezența Înaltpreasfințitului Mitropolit Nicolae, a Preasfințitului Episcop Ioan Casian, a PC Pr. Daniel Ene, îndrumătorul organizației, și a altor invitați, a 2-a Conferință AROLA s-a desfășurat în perioada 19-20 septembrie 2020 într-un cadru deosebit, specific perioadei de pandemie pe care o traversăm, participarea președintelor Reuniunii Doamnelor și a altor delegate din fiecare parohie făcându-se exclusiv prin mijloace audio-vizuale.

Conferința virtuală a început sâmbătă, 19 septembrie 2020, folosind portalul Zoom, cu rugăciunea de invocare a Sfântului Duh, rostită de Pr. Vasile Aileni și binecuvântarea oferită de IPS Nicolae, Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Statelor Unite ale Americii și Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române a celor două Americi. Am avut deosebită bucurie și binecuvântare să îl avem în mijlocul nostru pe Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca. După o scurtă introducere a vieții și activității bogate desfășurate de invitatul nostru de onoare, Pr. Prof. Tofană a susținut o conferință despre **“Femeia creștină - reper moral pentru o societate în derivă.”** Această prezentare s-a dovedit a fi mai mult decât o conferință; a fost o întâlnire de la inimă la inimă, un curs în care ne-am simțit cu toții studenți. Bazat pe textul biblic, Părintele Profesor a făcut referire la demnitatea femeii din actul creației (*Facere*

Pr. Prof. Univ. Dr. STELIAN TOFANA

FEMEIA CREȘTINĂ - REPER MORAL PENTRU O SOCIETATE ÎN DERIVĂ

1,26-27), din actul binecuvântării primei familii (*Facere* 2,23-24, *Facere* 1,28) și din atitudinea Domnului Înviat (*Matei* 28,9, *Ioan* 20,17) care S-a arătat prima dată femeilor mironosițe, trimițându-le să ducă apostolilor vestea Învierii și făcându-le astfel primii martori și misionari pascali.

Pr. Prof. Tofană a subliniat importanța deosebită a exemplului mamelor, soțiilor, bunicilor și prietenelor, în special în societatea din zilele noastre, când este esențial ca fiecare să ducă în lume demnitatea cu care toate femeile au

fost înzestrate, nu de către om, ci de Însuși Dumnezeu. Mama/bunica trebuie să învețe copiii/nepoții cum pot să se întâlnească cu Dumnezeu în rugăciune, acesta fiind principalul mod în care putem vorbi cu Dumnezeu. Pentru tot ce cerem în rugăciune curată, prin suspinul inimii pe care numai Domnul Dumnezeu nostru Îl știe, Dumnezeu nu rânduiește ascultarea rugăciunilor, ci ne răsplătește cu un dar care poate să joace un rol definitiv în destinul unui om, al unei familii, al unui popor. Părintele Profesor a îndemnat toate participantele să rămână adânc ancorate în credința învățată din pruncie și să folosească Cuvântul lui Dumnezeu pentru a învăța, a mostra, a îndrepta și a crește copiii ca oameni ai lui Dumnezeu, bine pregătiți pentru tot lucrul cel bun. În continuarea prezentării, Părintele Profesor a răspuns numeroaselor întrebări primite din partea participantelor. Pentru cei care doresc, înregistrarea este disponibilă pe pagina de Facebook AROLA sau pe Youtube. Prima zi a Conferinței s-a încheiat cu rugăciune către Maica Domnului.

Conferința AROLA a continuat duminică 20 septembrie cu Sfânta Liturghie Arhierască la Biserica "Toți Sfinții" din Toronto, ON, cu participarea PS Ioan Casian, urmată de slujba parastasului pentru membrele AROLA care au trecut la Domnul. A urmat un cuvânt de învățătură din partea PS Ioan Casian, subliniind importanța aplicării Cuvântului lui Dumnezeu pentru a putea naviga pe marea vieții noastre așa cum se cuvine, după rânduiala lui Dumnezeu.

Duminică după-masă a avut loc partea administrativă a Conferinței AROLA, unde ne-am bucurat de prezența a mai mult de 80 de delegate din parohiile Mitropoliei noastre. Participantele au creat o atmosferă de sărbătoare, multe dintre ele fiind îmbrăcate în costum național, radiind de dragostea și bucuria reîntâlnirii, chiar și într-un mediu virtual. Conferința a început cu rugăciunea "Împărate Ceresce" rostită de Pr. Vasile Aileni, urmată de Troparul Sfintei Ana, ocrotitoarea Asociației, rostit de Ștefanos Athenagoras și de binecuvântarea oferită de IPS Mitropolit Nicolae.

Au urmat cuvintele de bun venit ale IPS Mitropolit Nicolae, încurajând toate participantele să-i ajute pe cei care încă stau departe să regăsească drumul spre biserică, și ale PS Episcop Ioan Casian, care a subliniat faptul că modul de a face misiune s-a schimbat, dar e important să găsim modalități de continuare potrivite cu situația în care ne aflăm. PC Pr. Daniel Ene, îndrumătorul spiritual al Asociației noastre, și-a exprimat bucuria că, după mulți ani, avem o participare atât de numeroasă, în ciuda greutăților prin care trecem.

În continuare, au fost prezentate momentele importante din istoria AROLA, precum și activitatea curentă a Asociației. S-au menționat proiectele existente și cele viitoare, explicându-se condițiile de participare, mijloacele de comunicare folosite, precum și răspunsurile primite de la beneficiarii proiectelor noastre. A urmat prezentarea raportului de activitate din anii 2018-2020 pentru fiecare protopopiat, a rapoartelor financiare și a bugetului (2020-2022) pentru SUA și Canada. Pe parcursul prezentării acestor informații, doamnele din Comitetul executiv au explicat și ce influență a avut AROLA asupra lor, accentuând atmosfera de familie în care se desfășoară întâlnirile și exprimându-și recunoștința pentru că au ocazia de a practica dragostea de aproapele prin intermediul proiectelor AROLA.

IPS Mitropolit Nicolae a recomandat ca proiectele AROLA să fie popularizate mai eficient, sugerând stabilirea unei duminici AROLA pentru prezentarea proiectelor în parohii. PS Episcop Ioan Casian a recomandat organizarea unor întâlniri unde să se discute soluții, idei și oportunități pentru a ajuta tinerii să rămână în biserică. Psa. Camelia Downie a sugerat organizarea unui grup de rugăciune, publicarea unor articole despre familie și educația copiilor, sugestii pentru home-schooling, precum și cursuri online de limba română.

Dna. Mariana Cuceu, de la Organizația Caritabilă Sf. Parascheva din Chicago, IL, ne-a vorbit despre proiectele de ajutorare din România, organizația având peste 20 de proiecte începute în ultimii 10 ani prin care au fost ajutați peste 1,000 de copii din fonduri colectate în SUA. Subliniind impactul deosebit pe care îl au aceste proiecte de caritate, PC Pr. Iulian Aniței a încurajat membrele AROLA să se implice mai mult în activitatea Organizației Sf. Parascheva.

PC Pr. Daniel Ene a prezentat pe scurt situația Parohiilor Mitropoliei noastre din Caracas (Venezuela) și Buenos Aires (Argentina) îndemnând participantele să sprijine, atât prin rugăciune, cât și financiar aceste parohii. În continuare Părintele a introdus-o pe Dna. Tamara Ariton, reprezentanta unei asociații care încearcă să ajute pe românii cu dificultăți financiare aflați în Mexic.

Pompiliu Gîrlonța, vice-președintele ROYA, a făcut o scurtă prezentare a organizației de tineret și a rolului acesteia în viața tinerilor din Mitropolia noastră. Pompiliu a descris proiectele și activitățile organizației, desfășurate atât în SUA/Canada, cât și în România. El a subliniat faptul că mulți tineri care au trecut printr-o criză de personalitate și-au găsit un scop în viață prin ROYA și a mulțumit doamnelor din AROLA care au sprijinit întotdeauna activitățile tinerilor, ca niște mame iubitoare.

Având în vedere situația specială în care ne aflăm din cauza pandemiei COVID-19 și constrângerile impuse participării delegatelor, Comitetul executiv a recomandat prelungirea mandatului doamnelor care servesc în prezent în Comitetul executiv pentru încă un mandat de doi ani sau până la următoarea Conferință în persoană. Această propunere a fost acceptată de participante.

Conferința s-a încheiat cu rugăciunea „Cuvine-se cu adevărat” rostită de Pr. Vasile Aileni și cu binecuvântarea PS Episcop Ioan Casian.

Am dori să mulțumim Ierarhilor noștri, IPS Mitropolit Nicolae și PS Episcop Ioan Casian, pentru tot sprijinul și încrederea acordată în această perioadă, Pr. Daniel Ene, îndrumătorul nostru, pentru dragostea și răbdarea cu care ne îndrumă, Pr. Prof. Stelian Tofană pentru lecția de credință și sfaturile date cu atâta dragoste, Preoților parohi pentru sprijinul pe care ni-l oferă, și nu în ultimul rând tuturor doamnelor din Mitropolia noastră.

Dragi surori, nu am putea face nimic fără voi! Așa după cum foarte frumos a punctat una dintre membrele Comitetului executiv, AROLA este ca un stup de albine care e puternic doar atunci când sunt multe albine.

Mirela Manga

Tabăra de vară virtuală a Mitropoliei

Cu binecuvântarea IPS Mitropolit Nicolae, a avut loc în luna iulie o tabără virtuală organizată pentru copii cu vârste cuprinse între 7 și 14 ani. Ne-am bucurat de prezența a 30 de copii din mai multe parohii din Statele Unite și Canada.

Tabăra s-a deschis vineri 10 iulie 2020, cu o rugăciune scurtă urmată de o activitate introductivă în care copiii au avut ocazia să se prezinte și să-i cunoască pe ceilalți participanți. După această activitate, prin intermediul unui „scavenger hunt”, copiii au căutat și ne-au prezentat diverse obiecte bisericești și românești din casele lor, ca de exemplu: cruciulițe, icoane, Biblia, cărți de rugăciune, linguri de lemn și costume populare. Dintre cele mai interesante lucruri care s-au prezentat au fost o icoană pictată pe scoică și o lingură de lemn inscripționată cu numele familiei. Seara s-a încheiat cu o rugăciune către Maica Domnului, apărătoare și mijlocitoare pentru binele nostru al tuturor.

aceea să se preocupe și cu cele lumești. Cei mai mari au avut ocazia să asculte o prezentare despre rolul copilului ortodox în familie și societate, după care au putut adresa întrebări.

Cea de-a doua parte a taberei noastre virtuale s-a desfășurat în weekendul din 24-25 iulie 2020. Ne-am bucurat să îi reîntâlnim pe copii, entuziasmați și curioși să vadă ce lucruri minunate vor mai învăța la tabără. Colaboratorii noștri s-au întrecut unii pe alții în realizarea unor activități antrenante, pe gustul copiilor. Înainte de toate însă, așa cum îi stă bine unui creștin ortodox, pentru a pune început bun tuturor activităților pe care le va întreprinde în ziua aceea și noi am pornit la drum cu rugăciune. Ora de poveste „Soarele și Sfânta Treime” a generat un șir de discuții interesante pe tema cum îl vedem noi pe Dumnezeu, Creatorul din perspectiva Sfintei Treimi. Pentru aceasta copiii au confecționat ochelari mari din hârtie cu care să recunoască frumusețile create de Dumnezeu, chiar și atunci

Tabăra a continuat sâmbătă 11 iulie. Am avut bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe IPS Mitropolit Nicolae care a deschis oficial tabăra cu o rugăciune pentru luminarea minții copiilor și le-a vorbit despre importanța de a stăruî în rugăciune și învățătură creștină. Apoi, participanții s-au despărțit în grupe de vârstă. Cei mai mici au răspuns la „ghicitori” legate de viața creștinilor, ca de exemplu: „Telefonul creștinesc / Are numărul ceresc / Om și Dumnezeu vorbesc” (răspunsul fiind „rugăciune”). Cei mai mari au ascultat o prezentare captivantă despre ROYA pentru a-i încuraja pe copii să se alăture acestei asociații deosebite atunci când cresc mai mari. Grupele s-au reîntâlnit pentru a face un „prayer jar” – un borcan decorat în care copiii să pună câte un obiect mic de fiecare dată când se roagă pentru familie, pentru prieteni sau pentru alte motive potrivite, și un „jurnal ortodox”, un caiet decorat cu icoanele lor preferate în care să-și noteze versete din Sfânta Scriptură și învățături de la Sfinți.

După pauza de masă, participanții s-au despărțit iarăși în grupe de vârstă. Cei mai mici au învățat să-L pună pe Dumnezeu și pe aproapele în centrul vieții lor și numai după

când grijile zilei ne copleșesc și ni se pare că se așează o negură peste toate.

Următoarea activitate, „Recunoaște Icoana”, a introdus participanții în lumea sfinților. Aceasta s-a dovedit a fi un adevărat test de identificare a unor importanți sfinți români și americani. Nu mică ne-a fost mirarea să constatăm că participanții au recunoscut aproape fiecare sfânt din icoanele prezentate, dovedind cunoștințe exemplare de religie. Seara s-a încheiat cu rugăciunea de mulțumire către Maica Domnului pentru toate noile învățături dăruite.

Ziua de 25 iulie a fost ultima zi a taberei noastre virtuale. Ca de obicei am început activitățile cu rugăciune și apoi ne-am lansat într-o lume a cunoașterii cu ajutorul platformei Kahoot! Pentru această activitate s-a organizat un concurs în timpul căruia copiii au putut să răspundă la întrebări folosindu-se de o tabletă, telefon sau computer. Acest concurs a avut ca temă recapitularea unor segmente importante din programa școlară din cursul anului curent și s-a dovedit a fi un moment interactiv extrem de educativ, însă și foarte distractiv și antrenant pentru copii.

Și, pentru că după atâtea întrebări și răspunsuri ni s-a făcut foame, copiii au fost invitați la o mică lecție de bucătărie unde au învățat cum să prepare "No-Bake Nut-Free Granola Bars". Micii noștri bucătari s-au întrecut în dibăcie și la sfârșit au mâncat pe săturate din bunătățile pe care le-au făcut cu mâinile lor. După pauza de masă, copiii au participat la o frumoasă prezentare a momentelor Sfintei Liturghii, urmată de o scurtă activitate practică intitulată „Mâna rugăciunii” în care au reflectat asupra importanței rugăciunii pentru aproapele. Aceasta a marcat sfârșitul taberei noastre virtuale.

Organizată pentru prima dată în mediul virtual, tabăra ne-a ajutat să menținem legătura cu copiii de la Școala Duminicală pe perioada pandemiei. În plus, tabăra a oferit oportunitatea copiilor de a se reîntâlni cu vechi prieteni sau de a încheia noi prietenii, ceea ce este foarte important în contextul social actual. Ne-am dorit ca prin activități, jocuri și rugăciune colectivă să le oferim copiilor un fel de

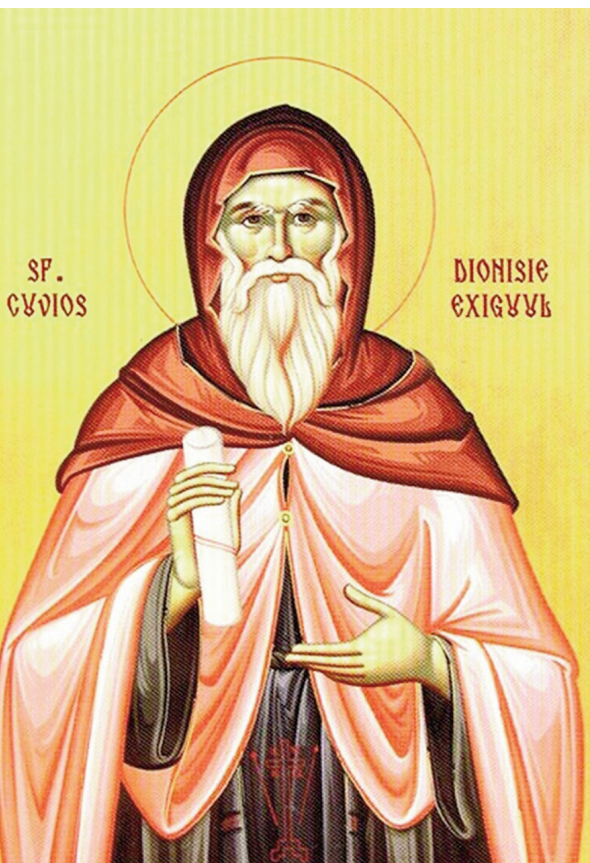
normalitate, o certitudine a faptului că educația și acumularea cunoștințelor despre cultura, poporul și religia noastră nu pot stagna, oricare ar fi circumstanțele noastre actuale.

Acestea nu s-ar fi putut realiza fără implicarea tuturor organizatorilor, a colaboratorilor și, nu în ultimul rând, a copiilor. Mulțumim pe această cale tuturor celor care ne-au ajutat la organizarea și susținerea activităților: Psa. Andaluza Mureșan, Veronica Pavalache, Dragoș Boscoianu, Ana Nedelea, Anca Iușă, Violeta Tănase, Diana Vancea, Marc Manolache, Ana și Danielle Radu. Suntem recunoscători tuturor copiilor pentru entuziasmul cu care au participat și părinților pentru sprijinul și dragostea lor. Bunul Dumnezeu să vă răsplătească tot efortul!

Violeta Vancea, Mariana Somogyi și Mirela Manga

DIONISIE EXIGUUL

Străromânul care a întemeiat Era Creștină (Anno Domini)

În fiecare an, la 1 septembrie, Biserica Ortodoxă sărbătorește începutul unui nou an bisericesc.

Nu întâmplător, în această zi se face și pomenirea Sf. Dionisie Exiguul sau cel Mic (Smerit). Anul acesta, cinstirea Sf. Dionisie este mai semnificativă pentru faptul că se împlinesc **1550 de ani de la nașterea sa** (470). Pentru noi, românii, cinstirea acestui mare cărturar și curajos vizionar prezintă și o mândrie națională, întrucât Dionisie Exiguul s-a născut pe pământul străbun românesc, în Scythia Minor – Dacia Pontică, adică Dobrogea de astăzi. Aici, în leagănul ortodoxiei autentice de origine apostolică, adânc dăltuită în conștiința și trăirea localnicilor de către Sf. Apostol Andrei, cel întâi chemat, Sf. Dionisie își desăvârșește studiile la una din școlile

mănăstirești din Dobrogea, așa cum vor fi făcut și înaintașii săi, cu un veac mai devreme, Sf. Ioan Casian și prietenul său Gherman și intră în comunitatea monahală. Urmând exemplul celor doi predecesori ai săi, pleacă în Orient și apoi

ajunge la Constantinopol, de unde este chemat la Roma, în 469, unde a fost hirotonit preot. A fost închinoviat la Mănăstirea *Sfânta Anastasia*, responsabil cu organizarea arhivei Cancelariei pontificale, fiind considerat *fondator al arhivelor pontificale*. Aici își va desfășura activitatea sub nu mai puțin de 10 papi, începând cu Atanasie al II-lea (496-498) și încheind cu Virgiliu (537-555).

Fiind un strălucit cunoscător al limbilor greacă și latină, a tradus în limba latină numeroase biografii și scrieri al Sf. Părinți: *Viața Sf. Pahomie cel Mare*, *Învățăturile Sf. Proclu al Constantinopolului*, *Pocăința minunată a Sfintei Taisia*, *"De officio hominis"* a Sf. Grigorie de Nyssa. De asemenea, a tradus o serie de colecții de canoane ale primelor patru sinoade ecumenice *"Codex canonum Ecclesiae Universae"*, precum și colecția Constituțiilor papale *"Collectio decretorum Pontificum Romanorum"*, de la Siricius la Atanasie II (384-498), etc. Tot el este și autorul colecției de texte patristice din Sfinții Atanasie cel Mare, Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz, Grigorie de Nyssa, Ciprian al Cartaginei, Ambrozie al Milanului, Fericitul Augustin, etc.

Prietenul și biograful său, Cassiodor, îl prezintă ca fiind de neam scît, dar de maniere întru totul romane, foarte priceput în ambele limbi, cunoscător perfect al Sfintei Scripturi și al Dogmaticii. Același Cassiodor scria că Dionisie preda dialectica în mănăstirea Vivarium (Calabria).

În remarcabila caracterizare, plină de respect și admirație față de prietenul său, Cassiodor ne dezvăluie calitățile și virtuțile care înmiresmau persoana Sf. Dionisie: *„... a fost în zilele noastre și călugărul Dionisie, scît de neam, dar după caracter cu totul roman, foarte învățat în amândouă limbile, dovedind prin faptele sale echilibrul sufletesc pe care îl învățase în Cărțile Domnului. A cercetat Scripturile cu o răvnă atât de mare și le-a înțeles astfel încât ori de unde ar fi fost întrebat avea răspunsul pregătit, dându-l fără nici o întârziere. Acesta a predat dialectica împreună cu mine și a petrecut cu ajutorul lui Dumnezeu foarte mulți ani din viață în cadrul*

învățămantului glorios. În el era multă simplitate împreună cu înțelepciune, smerenie împreună cu învățătură, moderație împreună cu talentul de a vorbi, încât se socotea un nimic sau unul dintre cei din urmă slujitori, deși era vrednic, fără îndoială, de societatea regilor. Era de o castitate rară, vărsa lacrimi, mișcat de durere când auzea cuvinte necuviincioase în timpul veseliei, postea fără să reproșeze celor ce mănâncă, integru, legat total, cu statornicie de rânduilele strămoșești...”

În „Prefața către Ioan și Leonțiu,” la o traducere din Chiril al Alexandriei, Dionisie descrie locurile natale în acești termeni: *„Poate să pară lucru nou celor neștiutori că Scythia, care se arată îngrozitoare prin frig și în același timp prin barbari, a crescut bărbați plini de căldură și minunați prin blîndețea purtării. Că lucrul stă așa, eu știu nu numai printr-o cunoaștere din naștere, ci mi le-a arătat și experiența. Se cunoaște că în Scythia, într-o comunitate pămîntească deschisă, am fost renăscut în harul de sus, prin taina botezului.”* Din caracterul său nu putea să lipsească sentimentul recunoștinței față de dascălul său, scitul Petru, căruia îi adresează o scrisoare de mulțumire: *„Mi-aduc aminte de binefacerile Voastre, venerabile părinte și podoabă a învățătorilor, și am mereu înaintea ochilor minții rîvna pentru hrana sufletească pe care o cheltuiați cu mine cînd eram copil, rîvnă pe care nici spațiul și nici timpul nu o pot uita. Vă rog să primiți o mulțumire pe care știu că nu pot să v-o dau la înălțimea cuvenită.”*

Sf. Dionisie cel Smerit posedă și bogate cunoștințe de astronomie, calendaristică și calcul pascal. Mai multe lucrări de acest gen îi sunt incluse în *Liber de Paschatae* („Cartea despre Paști”): Pascalia adevărată și regulile îndreptării ei, Precizări pentru stabilirea datei Paștilor, Elementele calculului calendaristic și Pascal, etc.

Cu sufletul înmiresmat de cele mai alese virtuți creștinești, atât de elocvent descrise de prietenul său

Casiodor, precum și cu o capacitate intelectuală enciclopedică, Sf. Dionisie cel Smerit a lăsat lumii întregi cea mai însemnată moștenire: Era dionisiană, înlocuind cu mult curaj și clară viziune era Dioclețiană cu ANNO DOMINI, adică anul 735 ab Urbe condita devenind anul nașterii lui Hristos, statornicind astfel începutul Erei Creștine (post Christum natum). Calculul făcut de el s-a dovedit mai târziu greșit cu patru sau cinci ani, lucru nesemnificativ.

Calendarul întocmit de el a fost adoptat mai întâi în Italia în anul 527, apoi în Franța și în Anglia, la sinodul din Whittby (664), extinzându-se apoi în întreaga lume creștină.

În ședința din 8-9 iulie 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea Sfântului Cuvios Dionisie Exigul, cu data de prăznuire la 1 septembrie.

Troparul Sfântului Cuvios Dionisie Exigul (Gl. I):

Ca o rază strălucitoare ce luminează toată lumea te-ai arătat, Sfinte Cuvioase Dionisie, cel ce ai socotit curgerea timpului după Nașterea lui Hristos și ai făcut cunoscute rânduilele Sfinților Părinți. Pentru aceasta îți cântăm cu bucurie: Slavă Celui ce ți-a dat ție înțelepciune; Slavă Celui ce te-a binecuvîntat pe tine; Slavă Celui ce lucrează prin tine sfințirea vieții noastre!

Pr. George Bazgan
Edmonton, AB.

Referințe:

Pr. Prof. Ioan Coman, Scriitori bisericești din epoca străromână, București, 1979.

Valeriu Anania, Opera Literară IX, Publicistica, vol. 2, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2008.

Sfânta Cruce – Tronul nevăzut al lui Dumnezeu

Sfânta Cruce este sărbătorită de trei ori în fiecare an ecleziastic: în a treia duminică a postului mare, la 1 august, de Scoaterea Sfintei Cruci, și pe 14 septembrie, la Înălțarea Crucii. În timpul postului mare, crucea este semnul postului, al pocăinței și al progresului spiritual către Patimile și Învierea lui Hristos. În Evanghelia acelei duminici este clar afirmat de Hristos însuși: „Dacă cineva dorește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.” Marcu 8, 34

Cea de-a doua sărbătoare are o semnificație mai puțin teologică și liturgică și nu se mai practică astăzi în parohii. Ea se referă la tradiția procesiunii cu Lemnul Sfintei Cruci a lui Hristos în Bizanțul antic, în prima zi a lunii august. La acea vreme, în prima zi a postului Maicii Domnului, un fragment din Sfânta Cruce, care era păstrat în cel mai sigur loc al imperiului, în palatul imperial, alături de tezaur, era purtat în procesiune de la palat la Hagia Sophia.

În septembrie, însă, în această săptămână, sărbătorim Sfânta Cruce sub un aspect special, cu un alt accent, anume ca semn al biruinței, al victoriei lui Hristos asupra morții, atât fizice cât și spirituale. Acum celebrăm semnul dumnezeiesc pe care Hristos l-a ales ca instrument al morții Sale. Învîingând moartea, El dăruiește acest instrument omenirii ca un semn etern al victoriei asupra morții, însă, de

acum, încărcat cu o forță spirituală purificatoare și mîntuitoare. Prin Cruce, Hristos ne oferă o nouă forță vitală, după cum se afirmă într-o stihiră de la Vecernia sărbătorii: „Crucea înălțându-se, toată făptura îndeamnă a lăuda preacurată patima Celui ce S-a înălțat pe ea; căci întru aceasta, ucigînd pe cel ce ne-a ucis pe noi, pe cei omorâți i-a înviat și i-a înfrumusețat, și în ceruri a locui i-a învrednicit ca un milostiv, pentru mulțimea bunătății Sale.”

Forța vitală pe care Hristos ne-o dăruiește prin Cruce este nu numai cea care ne va învia la a doua venire a Sa, ci și cea care ne dă putere în bolile și căderile noastre din această viață, în disperări, depresii și înfrîngerii. Datorită acestei minunate forțe dătătoare de viață, Crucea devine cu adevărat un nou pom al Vieții și o putere care reunește întreaga creație înapoi în Hristos. Una dintre stihirile Vecerniei sărbătorii îndeamnă creația la închinarea în fața Crucii mîntuitoare: „Pentru aceasta pe tine înălțată văzîndu-te, făptura se veselește și sărbătorește, mărind pe Hristos, Cel ce prin tine a adunat cele risipite, cu bunătatea cea preainaltă.”

Această teologie a Crucii biruitoare a fost dezvoltată în tradiția ortodoxă, atât în primele secole, cât și pornind de la un eveniment istoric. Sfânta Împărăteasă Elena, mama Sfântului Constantin, a făcut un pelerinaj la Ierusalim în jurul anului 326, pentru a se închina la Locurile Sfinte. Ea

afă acolo locul unde Sfântul Mormânt al lui Hristos fusese acoperit sub pământ și cere atât dezgroparea mormântului cât și construcția unei biserici care să acopere acest spațiu sfânt. Cu ocazia acestui eveniment ea află cele trei cruci îngropate în apropierea mormântului.

În momentul în care Patriarhul Macarie găsește adevărata Cruce și o înalță, creștinii din Ierusalim Îl proslăvesc pe Dumnezeu. Tocmai acest moment de bucurie este sărbătorit la Înălțarea Crucii după cum, din nou, stihirile Vecerniei o descriu: „Crucea înălțându-se, toată făptura îndeamnă a lăuda preacurată patima Celui ce S-a înălțat pe ea.” Gestul înălțării Crucii ne invită și la un moment de reflecție asupra sensului ei. Într-adevăr, deja în primele secole creștinii credeau că a doua venire a lui Hristos, Parousia, va fi precedată de o uriașă Cruce de lumină. Vizionarii acelor timpuri au contemplat această Cruce cosmică, printre ei numărându-se și Sf. Constantin, care a văzut apariția ei pe cer înaintea bătăliei de pe Podul Milvian în 312.

Creștinii au încercat, de asemenea, să aștepte sensul mai profund al faptului că Dumnezeu a ales ca Fiul Său să moară pe această formă și nu o alta. Reflecția lor i-a condus la ideea că forma Crucii există ca o taină înscrisă în adâncimea naturii creației. Mai întâi, într-o primă dimensiune mai profundă, descoperim acest semn misterios ca ascuns și activ în istoria omenirii, traversând istoria ca un simbol care aduce forța harului lui Dumnezeu de la patriarhii Vechiului Testament până la eschaton. Semnul crucii (litera *tau* sau *tav* din vechiul alfabet ebraic) este făcut de patriarhul Iacob în timp ce își binecuvântează copiii, de Moise atunci când desparte Marea Roșie și atunci când izvorăște miraculos apă din stâncă, precum și în Ezechiel (9,4) atunci când îngerul este trimis să facă semnul crucii pe capetele celor care vor fi mântuiți. Cu această minune din urmă, semnul devine un mister care deschide către Împărăția lui Dumnezeu, ca protecție și poartă către Împărăție.

În cele din urmă, Hristos Însuși alege să moară pe acest semn, la acea vreme cea mai umiltoare formă de pedeapsă capitală. Prin această smerenie, El își revelează, însă, și infinita bunătate și iubire către omenire și aici, în golul și vortexul acestei umilințe, se coboară cu toată dumnezeirea Sa, astfel încât Crucea Sa devine Tronul prezenței Sale. De acum, Crucea ni se dezvăluie într-o a doua dimensiune, și mai profundă. De acum, o descoperim și în lumea nevăzută în care este iarăși activă și ne transpune și pe noi, ca printr-o fereastră, în Împărăția lui Dumnezeu.

În această lume nevăzută, o descoperim ca pe Tronul de slavă al lui Dumnezeu, înconjurat de îngeri, precum Tronul cersc. Este semnificativ de văzut că într-o idiomă de la Litia sărbătorii se spune că Crucea a devenit Tronul picioarelor lui Dumnezeu precum în Templul Vechiului Testament Arca lui Moise era scaunul picioarelor lui Dumnezeu: „Astăzi cu adevărat, cuvântul cel de Dumnezeu grăitor al lui David s-a împlinit; că iată lămurit ne închinăm scaunului preacuratei Tale picioare, și în umbra aripilor

Tale nădăjduind, întru tot Îndurate, strigăm către Tine: Să se însemneze peste noi lumina feței Tale.”

O alta stihiră a Vecerniei ne-o descrie din nou înconjurată de îngeri, precum un adevărat Tron al lui Dumnezeu: „Cruce preacinstită, căreia îți stai împrejur cetele îngerești bucurându-se.” Știm cu toții că imaginea Sfintei Crucii înconjurată de îngeri nu este nouă, ci apare, de asemenea, în numeroase icoane clasice. Iată, însă, că acum iconografia și imnografia se întrepătrund ca purtătoare ale aceleiași vechi și profunde teologii.

O stihiră de la Litia sărbătorii ne identifică Crucea ca axă a lumii prin care Dumnezeu lucrează mântuirea întregii omeniri desfășurate din acest punct central al universului, locul unde Hristos este răstignit, până la marginile lumii: „Lemnul vieții cu adevărat cel sădit în locul căpătâni, prin care a lucrat mântuire Împăratul veacurilor în mijlocul pământului, înălțat fiind astăzi, sfințește marginile lumii și se înnoiește casa Învierii. Se bucură îngerii în cer și se veselesc oamenii pe pământ, ca David strigând și zicând: Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru, și vă închinați scaunului (Ebr. *regel*; Gr. *hypopodion*) picioarelor Lui, că sfânt este.”

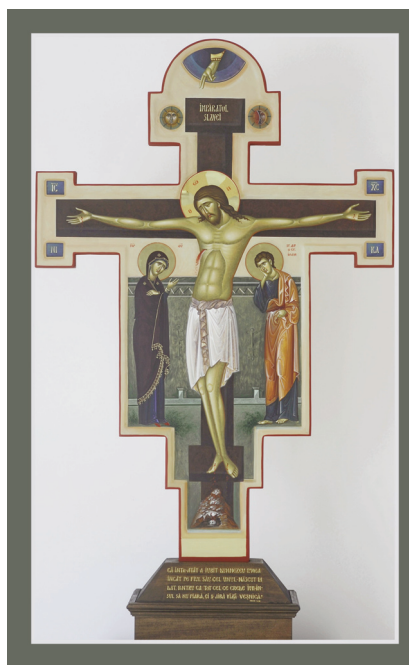
În acest fel, teologia tradiției răsăritene ne transmite prin imne și icoane nu numai narațiunea istorică a pătimirii și răstignirii lui Hristos, ci și pe cea spirituală, anume ceea ce s-a petrecut în lumea nevăzută, acolo unde slava dumnezeiască a Tronului cersc se coboară cu Hristos pe Cruce, iar îngerii liturghisesc în jurul ei pentru că, acum, ea este Tronul lui Dumnezeu. În vremea aceasta, Hristos, ca un Dumnezeu, se coboară apoi la iad, nu în chipul Său smerit și lipsit de slavă, ci ca Împărat al creației și Judecător al ei, cu toată slava Sa, pentru a distruge moartea și a-i salva pe Adam, Eva și dreptii Vechiului Testament. Din nou, bogata imnografie a sărbătorii Înălțării Sf. Crucii ne oferă următoarea stihiră a Vecerniei: „Veniți toate neamurile să ne închinăm binecuvântatului lemn,

prin care s-a făcut veșnica dreptate. Căci cel ce a amăgit pe strămoșul Adam prin lemn, prin Cruce este prins; și fiind surpat, cade cu cădere cumplită, cel ce a ținut prin tiranie împărăteasca zidire.”

De aceea, înțelegem acum, la un alt nivel, forța de viață care izvorăște din Cruce precum din Tronul lui Dumnezeu. Viața adevărată și forța spirituală care izvorăsc din Cruce ne sunt dăruite tocmai din acea viață abundentă a Împărăției nevăzute a Tronului lui Dumnezeu: „Luminează-ne pe noi cu strălucirea ta, Cruce purtătoare de viață; sfințește-ne cu tăria ta, preacinstită Cruce.”

Să-L mărim, astfel, cu toții pe Hristos, Dumnezeu nostru, care în chip nevăzut a făcut din Cruce Tronul Său și axa lumii prin care dumnezeirea Sa a descins în lumea noastră vizibilă pentru a ne oferi în dar viața veșnică!

Pr. Dr. Dragoș Giulea,
Windsor, ON.

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

– Veșnicia ascunsă într-o clipă –

„Adevărat grăiesc vouă: Sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea pe Fiul Omului, venind în împărăția Sa. Și după șase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui, și i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Și S-a schimbat la față, înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El. Și, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă vrei, voi face aici trei colibe: Ție una, și lui Moise una, și lui Ilie una. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrat pe ei, și iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L». Și, auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte. Și Iisus S-a apropiat de ei, și, atingându-i, le-a zis: Sculați-vă și nu vă temeți. Și, ridicându-și ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Și pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneți ceea ce ați văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morți” (Mt 16, 28-17, 1-9).

„Cu adevărat însă spun vouă: Sunt unii, dintre cei ce stau aici, care nu vor gusta moartea, până ce nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu. Iar după cuvintele acestea, ca la opt zile, luând cu Sine pe Petru și pe Ioan și pe Iacov, S-a suit pe munte ca să Se roage. Și pe când se ruga El, chipul feței Sale s-a făcut altul și îmbrăcămintea Lui albă strălucind. Și iată doi bărbați vorbeau cu El, care erau Moise și Ilie și care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârșitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim. Iar Petru și cei ce erau cu el erau îngreuiți de somn; și deșteptându-se, au văzut slava Lui și pe cei doi bărbați stând cu El. Și când s-au despărțit ei de El, Petru a zis către Iisus: Învățătorule, bine este ca noi să fim aici și să facem trei colibe: una Ție, una lui Moise și una lui Ilie, neștiind ce spune. Și, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor și i-a umbrat; și ei s-au spăimântat când au intrat în nor. Și glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de acesta să ascultați! Și când a trecut glasul, S-a aflat Iisus singur. Și ei au tăcut și nimănui n-au spus nimic, în zilele acelea, din cele ce văzuseră” (Lc 9, 27-36).

Vom încerca în cele ce urmează, să deslușim, pe cât ne va fi cu putință, câteva semnificații care decurg din textul scripturistic care ne redă – așa cum l-au trăit Apostolii – evenimentul Schimbării la Față.

„Adevărat grăiesc vouă: Sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea pe Fiul Omului, venind în Împărăția Sa” (Mt 16, 28; Lc 9, 27:).

Prin aceste cuvinte, *Schimbarea la Față* se arată a fi mai întâi de toate un semn al *veacului viitor*, o prefigurare, dar și pregustare a ceea ce vom fi și noi – arătând îndumnezeirea ca unire cu lumina necreată. Este în același timp și împlinirea făgăduințelor primite de către cei din *veacul trecut*. La *Schimbarea la Față* s-a descoperit ceea ce deja venise în lume, dar pe care Dreptii Vechiului Testament nu au putut-o vedea în mod deslușit. S-a actualizat acum, ceea ce fusese de mai înainte anunțat – chipul îndumnezeirii – căci ucenicii L-au văzut pe Dumnezeu-Ōmul, iar strălucirea aceea iradia din trupul lui Iisus.

Prin urmare putem să spunem că *Schimbarea la Față*

aduce împreună, contopind, trecutul și viitorul, într-un veșnic acum, dar care durează de fapt – asta în percepția noastră *liniară* asupra timpului – o singură „clipă” (la Dumnezeu, așa cum spunea Sf. Stareț Sofronie Saharov, această „clipă” nu se termină niciodată). Dar nu numai trecutul și viitorul sunt „chemate acum la o unire”, ci și Cerul și Pământul – căci Cerul l-a dat pe Ilie, iar Pământul l-a dat pe Moise – și Legea și Proorocii – Moise fiind reprezentantul *Legii* (sau *dreptatea lui Dumnezeu*), iar Ilie al *Proorocilor* (sau *mila lui Dumnezeu*, el fiind numit și „temeiul Proorocilor”), toate fiind arătate acum la *Schimbarea la Față* ascultătoare față de Iisus, Dumnezeu-Ōmul.

Moise și Ilie nu reușiseră – în vremea lor – să vadă în mod deslușit Taina lui Dumnezeu, căci ei încă nu fuseseră inițiați în Tainele Noii Împărății. Acest lucru s-a întâmplat însă la *Schimbarea la Față*. Acum toate aceste adevăruri – până atunci aflate în umbră și în ghicitoră – ies la iveală prin lumina Taborului. Să trecem puțin în revistă – în mod foarte schematic, pentru a nu depăși prea mult cadrele acestui articol – câteva dintre cele mai importante aspecte pe care Moise și Ilie nu reușiseră să le pătrundă în vremea lor.

În ceea ce-l privește pe **Moise**, identificăm în cele ce urmează, câteva dintre aceste lucrări ale lui Dumnezeu rămase pentru el *în umbră*, dar care și-au găsit acum la *Schimbarea la Față* dezlegarea:

Nu a văzut fața lui Dumnezeu, ci numai spatele (cf. *Ieș* 33, 23 – aici Părinții tâlcuiesc faptul că Dumnezeu i-a arătat lui Moise *sensul* urcușului: *Vino după Mine, rămâi în spatele Meu, aproape de Mine!* – în opoziție cu ceea ce s-a întâmplat cu Petru, atunci când se „depărtase” de gândul Domnului: *Mt* 16, 23; *Mc* 8, 33; *Lc* 4, 8).

Fiind înaintea Rugului Aprins, nu a reușit să vadă faptul că acolo era Dumnezeu, de aceea a și fost nevoie să i se spună să-și scoată încălțăminte (cf. *Ieș* 3, 2-6);

Nu a văzut (cf. *Deut* 34, 4) și nici înțeles în profunzimile sale, Pământul făgăduinței (care este simbol pentru trupul îndumnezeit) – rătăcirea prin pustie însemnând trupul care nu-L poate odihni pe Dumnezeu până ce nu pune capăt amăgirii cu care lucrează lumea aceasta asupra noastră.

Iată și în cazul lui **Ilie** câteva astfel de aspecte, asemănătoare cu cele din cazul lui Moise:

Nu a înțeles ce anume i-ar fi putut mișca pe frații săi, ce fel de foc i-ar fi putut însufleți în așa măsură încât să se depărteze de idolatrie și să se întoarcă la Dumnezeu (cf. *3 Rg* 18, 36; *4 Rg* 1, 10, 12);

Nu a putut¹ să-L vadă pe Dumnezeu și să înțeleagă cum pot cele opuse – cutremur, foc, furtună, adiere de vânt subțire (*3 Rg* 19, 11-12) – să-L reveleze pe Însuși Dumnezeu;

Nu știa cum poate Dumnezeu să fie recunoscut – El și lucrarea Sa – în mijlocul necredinței care, și atunci ca și acum și mai ales la sfârșitul lumii când va trebui să vină să așeze toate la locul lor (cf. *Lc* 1, 17), acaparează întreaga lume.

„*Iisus a luat cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui, și i-a dus într-un munte*” (*Mt* 17, 1; *Lc* 9, 28).

Contextul în care se plasează „Momentul Taborului”, pornește de la mărturia lui Petru: „*Tu ești Hristosul, Fiul lui*

Dumnezeu Celui viu” (Mt 16, 16). Atunci Hristos S-a arătat foarte interesat de fenomenologia relației din perspectiva omului în general – când a întrebat: „*Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?*” (Mt 16, 13) – și în particular – când i-a întrebat în mod special pe ucenici: „*Dar voi cine ziceți că sunt?*” (Mt 16, 15).

Aici se poate observa delicatețea lui Dumnezeu Care, chiar dacă „*cercetează inima și rărunchii*” (cf. Ps 7, 9; Ier 11, 20; 17, 10; 20, 12), totuși nu „*intră*” în inima omului fără a fi fost „*invitat*” în prealabil, motiv pentru care El „are nevoie” de „*declarația de dragoste*” a omului. Această declarație, ca să fie deplină, trebuie să fie făcută cât timp omul este încă în trup, deoarece acesta (trupul) i-a fost dat omului tocmai pentru a da concretețe iubirii. Deși Dumnezeu este atotcunoscător, „*cunoașterea*” în sens biblic – adică acea cunoaștere care este înțeleasă ca împărtășire, ca unire – trebuie să fie atât o urmare firească a relației, cât și conținutul acesteia ca urmare a deschiderii noastre (cf. 1 Co 8, 2-3: „*Iar dacă i se pare cuiva că cunoaște ceva, încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască. Dar dacă iubește cineva pe Dumnezeu, acela este cunoscut de El*”).

Revenind la contextul mărturisirii lui Petru, acesta a auzit din gura lui Hristos aceste cuvinte: „*Fericit ești Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit fie aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri*” (Mt 16, 17). Prin cuvintele „*nu trup și sânge*”, aici înțelegem faptul că nu cele văzute, cele care cad sub simțuri sau altfel spus, nu aparențele au fost hotărâtoare în mărturisirea lui Petru, ci cele ascunse, de taină. Nu dimensiunea orizontală (văzută), ci cea verticală (nevăzută) – pe care Hristos a pus-o în termenii familiari ai filiației (*Tatăl Meu Cel din ceruri...*) – ne dă aici cheia ermeneutică a întregului pasaj. Spre deosebire de Filip (cf. In 14, 7-10: „*Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum Îl cunoașteți pe El și L-ați și văzut. Filip I-a zis: Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne este de ajuns. Îisus i-a zis: De atâta vreme sunt cu voi și nu M-ai cunoscut, Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl. Cum zici tu: Arată-ne pe Tatăl? Nu crezi tu că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine?*”), Petru a făcut dovada că a înțeles legătura dintre Tatăl și Fiul.

Atunci, după cum spune Sf. Ioan Gură de Aur, a fost ca și cum Hristos i-ar fi zis lui Petru: „*Pentru că tu M-ai cinstit pe Mine numindu-Mă Fiu al Tatălui și Eu te cinstesc pe tine numindu-te fiul lui Iona*!”. A deveni fii ai lui Dumnezeu – iată adevărata chemare, cinstire și singurul scop adevărat al nostru! De aceea nici Tatăl nu a zis: „*Acesta este Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii*”, ci a zis: „*Acesta este Fiul Meu*” și a întărit adăugând „*Cel iubit*”. Și ca să arate că această *calitate de fiu* este și conținut și direcție a relației de iubire, a adăugat: „*întru Care am binevoit*” – a determinat adică iubirea Mea.

Am spus că pe Dumnezeu Îl interesează fenomenologia răspunsului omului la chemarea Sa, felul în care intră și mai ales în care *stă* omul în raport cu El. Avem un exemplu foarte grăitor în evenimentul întâlnirii dintre Mântuitorul Hristos și Luca și Cleopa pe drumul către Emaus (Lc 24, 13-32). Atunci, povestește Sf. Luca, când s-au întâlnit cu Hristos, „*ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască*” (v. 16). Acest lucru este deosebit de important – având o mare relevanță și pentru contextul în care suntem acum –, căci pune accent pe faptul că nu *ochii* erau esențiali, nu de ei aveau nevoie ucenicii ca să-L re-cunoască, ci de inimă aveau nevoie, iar aceasta nu le fusese „ținută”, căci ei înșiși se întrebau pe sine: „*Oare, nu ardea în noi inima noastră, când ne vorbea pe cale și când ne*

tălcuia Scripturile?” (v. 32). Inima nici nu poate fi „ținută”, așa cum nici nu poate fi înșelată atât de ușor ca și ochii. Aceștia pot fi foarte ușor înșelați de aparențe și atunci, fățărnicia este aceea care pune stăpânire, care preia controlul.

Aici, cei trei ucenici s-au arătat destoinici a-L primi pe Dumnezeu și a auzi glasul Tatălui, căci erau oameni ai inimii. Acolo, în inimă, El este Adevărul, Calea și Viața și, doar acolo în inimă acestea trei pot fi recunoscute nu doar ca pe niște calități, ci ca Persoană! Fiind vorba despre o Persoană, atunci este vorba desigur de relație și implicit de posibilitatea unirii, a împărtășirii.

Inima te ajută să străpungi învelișul acestei lumi care, iată, devine din ce în ce nu doar gros, ci și foarte atractiv – să nu uităm faptul că Antihrist se va folosi exact de acest miraj pe care-l oferă lumea. Dumnezeu Se ascunde dincolo de acest înveliș de care trebuie să ne debarasăm cât mai repede, pentru că oricum el va trece, lucru de care ne avertizează și Sf. Pavel: „*Cei ce se folosesc de lumea aceasta [să fie] ca și cum nu s-ar folosi deplin de ea. Căci chipul² acestei lumi trece*” (1 Co 7, 31). În inimă sunt recapitulate toate cele trei virtuți teologale (pe care am zis la început că le întruchiează cei trei Apostoli), adică și credința (cf. Rm 10, 10: „*Căci cu inima se crede spre dreptate*”), nu numai nădejdea și dragostea.

Aici găsim și motivul pentru care i-a ales pe cei trei ucenici ca să urce împreună cu El pe munte. Cei trei ilustrează cele trei stări (cuviniicioase) în care se poate situa răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu: credința nădejdea și dragostea. Ioan reprezentând dragostea, Petru – credința, iar Iacov, prin răspunsul pe care l-a dat lui Hristos (cf. Mt 20, 22; Mc 10, 38-39: „*Puteți, oare, să beți paharul pe care-l voi bea Eu și cu botezul cu care Eu Mă botez să vă botezați? Ei I-au zis: Putem!*”), reprezintă nădejdea.

Până aici, s-au arătat numai semnele lucrării simțurilor, adică partea făptuitoare, prin care se lucrează virtuțile. Aceasta este doar începutul urcușului, de aceea acești trei ucenici s-au învrednicit a urca pe Muntele Taborului, care este semnul părții contemplative. Această ultimă parte nu mai este în singură puterea omului ci, ieșind din limitele simțurilor, este doar rod al conlucrării foarte strânse dintre harul dumnezeiesc și om.

Ei, ucenicii, s-au arătat a fi profunzi, căci au reușit să pătrundă cu mintea, să vadă dincolo de aparențe. Pentru acest motiv, acum, li s-a cerut să se detașeze în mod desăvârșit de toate aceste aparențe. Lor li s-a cerut să-L vadă pe El, Dumnezeu, strălucind în lume, dincolo de banalitatea sub care Se ascunde. Pentru aceasta se cere o detașare care nu seamănă cu nimic din ceea ce propovăduiesc religiile sau practicile orientale. Aceasta este o retragere în sine, mai bine zis o însingurare cu Dumnezeu în interiorul inimii, în *cămara cea mai dinăuntru* (cf. Mt 6, 6: „*Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns*”). Să ne sustragem pentru o clipă activităților și îndatoririlor noastre cotidiene și să ne însingurăm cu Dumnezeu; să fim așa cum ne învață Avva Alonie, „*singuri cu Dumnezeu pe pământ*”³. Cum aflăm și din Psalmi – „*Opriți-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu, înălța-Mă-voi pe pământ*” (Ps 45, 10) – că abia atunci când ne vom *opri* din goana de zi cu zi, Îl vom putea vedea pe Dumnezeu *înălțându-Se pe pământ*, adică ieșind la iveală – așa cum Este – de dincolo de aparențele înșelătoare ale acestei vieți.

Atunci se va vedea *veșnicia ascunsă într-o clipă*, în acea clipă pe care noi am dedicat-o însingurării și vorbirii cu Dumnezeu.

„Și S-a schimbat la față, înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina” (Mt 17, 2; Lc 9, 29).

Sfinții Părinți, la unison, declară că această lumină care a strălucit pe Muntele Tabor era nu o lumină creată, ci Însăși lumina necreată, adică acea lumină care izvorăște din ființa lui Dumnezeu dar care, acum, iradia din trupul lui Iisus, adică din firea Lui omenească îndumnezeită. Acest lucru – o spunem pentru întărire – are o semnificație extraordinară pentru învățătura ortodoxă despre unirea omului cu Dumnezeu, sau îndumnezeirea.

Lumina nematerială, deși luminează pe cele trupesti, nu le anulează, ci dimpotrivă, le pune în valoare. A luminat și trupul – firea umană – și veșmintele – cuvintele Scripturii⁴, adică modul în care este văzut și înțeles Hristos. Aici Sf. Maxim arată faptul că Moise și Ilie au fost „ridicați prin cunoașterea Tainei la slava Lui «ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de Adevăr» (In 1, 14)”⁵.

Este un sens aici al cunoașterii lui Dumnezeu, din interior spre exterior (și nu invers!): nu lucrarea simțurilor (care, după cum am văzut mai sus când am vorbit despre cei trei Apostoli, își arată rolul lor limitându-se doar la urcarea pe Munte), ci lumina Duhului dumnezeiesc care le transfigura, iradiind dinspre interior în afară, punându-le în lumină (arătându-le ca ceea ce sunt ele de fapt, în Adevărul cunoașterii lui Dumnezeu, prin Calea care duce la unirea tuturor între ele și cu Hristos și Viața care înseamnă îndumnezeirea, participarea oamenilor la Viața Sfintei Treimi).

Lumina lui Hristos este ascunsă în fiecare dintre noi. Pe aceea dacă o căutăm și-I cerem lui Dumnezeu să ne ajute să o putem cuprinde („pe cât li se putea...” – Condacul Praznicului) intrăm întru bucuria Fiului, căci simțim „odihna” Tatălui peste noi. Atunci, înainte de a muri („sunt unii dintre cei care stau aici care nu vor gusta moartea...”), simțim urcușul veșnic întru iubirea lui Dumnezeu din Împărăția Cerului și vom exclama: „Bine este nouă să fim aici!”

„Și iată doi bărbați vorbeau cu El, care erau Moise și Ilie și care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârșitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim” (Lc 9, 30-31).

Aici avem un element suplimentar față de relatarea Sf. Ap. Matei, de unde vedem că slava pe care au văzut-o ucenicii, era rezultatul înțelegerii celor două evenimente – Răstignirea și Învierea – ca fiind nedespărțite. Aceasta a fost poate cea mai mare învățătură pe care ucenicii au avut nevoie s-o primească la acel moment, pentru a putea primi voia Tatălui și Jertfa Fiului ca fiind aspecte ale uneia și aceleiași iubiri dumnezeiești pentru neamul omenesc!

Abia acum, cei doi – Moise și Ilie – vorbind despre aceste două evenimente, ca despre unul singur, au adus la unire și ultima „despărțire” (adică cea dintre Răstignire și Înviere) și astfel, împreună formează timpul lui Dumnezeu – acum – eternul prezent.

„Și, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă vrei, voi face aici trei colibe: Ție una, și lui Moise una, și lui Ilie una” (Mt 17, 4; Lc 9, 33).

Este de la sine înțeles de ce Petru a spus aceste cuvinte, dacă privim evenimentul ca pe un „moment”, o „clipă” a prezentului lui Dumnezeu. Sunt unii comentatori care sugerează faptul că Petru a încercat prin aceste cuvinte, să amâne Pătimirea lui Hristos, însă această sugestie nu este susținută de text, căci a fi în timpul lui Dumnezeu, înseamnă

întotdeauna o ieșire din temporalitatea acestei vieți, motiv pentru care și starea pe care o gustă acei fericiti, se numește „extaz” (adică ieșire din starea obișnuită – *ἐκστασις* – din compunerea prepoziției *ἐκ* = afară din/de... și substantivul *στάσις* = stare). Această „ieșire” face referire întotdeauna la o atracție din partea lui Dumnezeu, care, evident, este una irezistibilă. Pe lângă asta, textul de la Luca mai face următoare precizare: „neștiind ce spune” (Lc 9, 33).

Ascultarea, atunci când este o consecință a dorului după Dumnezeu, îl face pe om „casnic al lui Dumnezeu”, adică îl aduce în „timpul” Lui. „Bine este nouă să fim aici...” Să facem așa încât această „clipă” să nu se mai sfârșească. Iată cum vorbește omul care este cu adevărat în ascultare de voia lui Dumnezeu: ca și cum nu a fost vreun trecut, iar viitorul nu mai amenință în niciun fel pierderea clipei de acum!

„Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrat pe ei, și iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L»” (Mt, 17, 5; Lc 9, 34-35).

Ajunși în acest moment, facem cunoștință cu modul în care Se arată Dumnezeu, sau mai bine zis, ceea ce presupune Pogorârea Lui. Dumnezeu lucrează întotdeauna „la adăpostul” Tainei. El Se ascunde de fapt, atunci când vine la noi, dar prin asta El nu vrea să ascundă lucrurile Sale de noi, ci doar să ne invite la o aprofundare continuă, la o adâncire în Taina prezenței Sale. Să-L căutăm pe El, nu darurile Sale! Doar acela care-și păstrează mintea trează, atenția sporită și inima înfierbântată de dorul Său, Îl poate afla dincolo de aparențele care-L *feresc* de ochii noștri, dar mai ales ai lumii. Ascunzându-Se, El de fapt ne cheamă să fim alături de El, în deplină intimitate.

Evangelhia după Matei aduce aici un element suplimentar, anume norul „luminos”. Întotdeauna în Sfânta Scriptură, norul face trimitere la modul în care Dumnezeu Îți făcea simțită prezența – dar în egală măsură și purtarea Sa de grijă – în mijlocul poporului Său. Să facem o scurtă trecere în revistă a celor mai importante astfel de momente:

Pe Muntele Sinai: „S-a suit deci Moise și Iosua în munte și un nor a acoperit muntele. Slava Domnului s-a pogorât pe Muntele Sinai și l-a acoperit norul șase zile, iar în ziua a șaptea a strigat Domnul pe Moise din mijlocul norului. Chipul slavei Domnului de pe vârful muntelui era în ochii fiilor lui Israel, ca un foc mistuitor” (Ieș 24, 15-17);

La așezarea cortului adunării (forma incipientă a viitorului Templu al lui Solomon) și apoi pe tot parcursul călătoriei Poporului Israel în pustie: „Atunci un nor a acoperit cortul adunării și locașul s-a umplut de slava Domnului; Și Moise n-a putut să intre în cortul adunării, pentru că-l cuprinsese pe acesta norul și slava Domnului umpluse locașul. În tot timpul călătoriei fiilor lui Israel, când se ridica norul de pe cort, atunci plecau la drum, iar de nu se ridica norul, nici ei nu plecau la drum până nu se ridica; Pentru că în tot timpul călătoriei, ziua stătea peste cort norul Domnului, iar noaptea se afla peste el foc, înaintea ochilor întregii case a lui Israel” (Ieș 40, 34-38; Num 9, 17-22; 16, 42).

La sfințirea Templului lui Solomon: „Când preoții au ieșit din locașul sfânt, un nor a umplut templul Domnului și n-au putut preoții să stea la slujbă, din pricina norului, căci slava Domnului umpluse templul Domnului. Atunci Solomon a zis: «Domnul a spus că binevoiește să locuiască în norul cel întunecos»” (3 Rg 10-12).

Să observăm faptul că la sfințirea Templului lui Solomon, norul era întunecos, nu luminos așa ca pe Muntele

Tabor. Înțelegem de aici faptul că prezența lui Dumnezeu în norul (întunecos) care a coborât peste Templul lui Solomon, era doar o prefigurare a norului (luminos) care a coborât pe Tabor. De data aceasta, pe Tabor, prezența Lui Dumnezeu era *nemijlocită* prin Pogorârea Fiului Său între noi, de unde și prezența luminii (cf. *In* 1, 4-5, 9: „*Întru El era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o ... Cuvântul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, care vine în lume*”).

Ceea ce dă însă pasajului (și implicit evenimentului) adevăratul sens și cel mai înalt cu putință – atât de înalt încât

nu poate fi atins de nimic trecător – este glasul Tatălui care a dat mărturie pentru Fiul Său: „*Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L*”. Am auzit glasul lui Dumnezeu-Tatăl venind din nor și acum nu mă mai las amăgit de aparențe, nu mă mai las legat de nimic trecător, de ceea ce mă înconjoară adică, oricât de mult s-ar tulbura toate în această lume.

Protos. Hrisostom – Mănăstirea Putna

va urma în numărul viitor...

Note

¹ A fost desigur ajutat de Dumnezeu, dar și acest ajutor a fost doar la măsura la care putea să se ridice atunci.

² Aici pentru Nchipi se folosește termenul *σχημα*, care înseamnă înveliș, aspect exterior.

³ Zis-a Avva Alonie: de nu va zice omul întru inima sa că eu singur și

Dumnezeu suntem în lume, nu va avea odihnă” – *Patericul egiptean*, „Pentru Avva Alonie”, cuv. 1, Episcopia Ortodoxă Română a Alba Iuliei, Alba Iulia, 1993, p. 36.

⁴ Sf. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Ambigua*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 188.

⁵ Sf. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Ambigua*..., pp. 187-188.

Heritage Month, a ROYA project for Summer 2020

With the blessings of His Eminence Metropolitan Nicolae, ROYA presented the *Heritage Month* project during the month of July. Since we were unable to travel to the places we've grown to love, the idea behind this project was to dive into our Romanian heritage by means of increased activity on ROYA's Facebook and Instagram and Zoom meetings.

The project was complex, involving many young adults. Volunteers were organized into two teams, *Team Rearview* and *Team Headlights*.

Team Rearview had the task of finding pictures and recordings from previous years Heritage Trips, media that demonstrated the ROYA spirit, developed by the members' experience in Romania. They shared memories, by posting on social media, that accumulated from visiting the places rich in spirituality and tradition.

Team Headlights sought to teach us about our Romanian Heritage by means of the many spiritual fathers, scientists, cultural people, and folk tales. Fr. Hrisostom especially helped us with his explanation of Romanian proverbs, recording a video for each proverb. These proverbs softened our hearts, allowing us to appreciate the ancestral wisdom of the Romanian people.

Every week we focused on one specific region of Romania. Thus, we “traveled” virtually through the following: 1) Bucovina and Moldova, 2) Muntenia and Oltenia, 3) Maramureș, and finally 4) Transylvania. All weekly activities, discussions, and social media content were tied to that week's region.

Besides the active social media presence, ROYA sought to organize events in which the youth could meet virtually. Each week, activities began with a folklore workshop on Saturday, led by TVR journalist Roxana Popușoi from Bucharest. She presented the regional music, folk dress, and traditions in a discussion format where participants were free to pitch in what they knew. Activities continued with a spiritual conference on Sunday, held by a priest from Romania. Thus, even though we were unable to visit Putna or Oașa Monastery, or Valea Plopului, we were able to obtain spiritual nourishment, listening to the priests that we had grown to love over the years: Fr. Hrisostom, Fr. Pantelimon, Fr. Ieremia, and Fr. Nicolae Tănase. Following the conference, we saw one another again on Tuesday evenings, in presentations organized by one or two ROYA members, called “tour guides”. These were discussions done in a way to present the historical and cultural traditions, as well as the tour guides' experiences, of a specific region. Every week ended with a communal Akathist to a Romanian saint, where thankfully our bishops participated as well.

We thank His Eminence Metropolitan Nicolae and His Grace Bishop Ioan Casian for their presence during the project and for their guidance. We thank Father Atanasie especially for his support throughout the project. We thank Roxana for the enthusiasm with which she led the folk discussions. We thank all ROYA volunteers who worked hard to support this initiative, through leading this project, through creating the beautiful art pieces for social media, and through their presence and participation. This project proved to be a way for many young adults to learn about the history and traditions of our people. It is clear that we, ROYA, still long for our dear Romania, but we thank God and all Romanian saints for preserving our longing to revisit her as soon as possible.

Pompiliu Gărlonța

Vizită pastorală și instalarea a doi preoți parohi în Virginia

După mai bine de 4 luni de restricții, IPS Mitropolit Nicolae a vizitat vineri 31 iulie și sâmbătă 1 august 2020, Misiunea *Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica* din Fredericksburg, Virginia, cu prilejul instalării noului preot paroh Ionel Sătnoianu. Chiriarhul a fost întâmpinat de tineri și copii îmbrăcați în costume populare, această parohie fiind numită și *Biserica copiilor* datorită numărului mare de copii și tineri prezenți în parohie. Împreună cu Pr. Protopop Daniel Ene, IPS Nicolae s-a întâlnit vineri după amiază cu membrii Consiliului Parohial pentru a discuta situația parohiei și planurile de viitor având în vedere prezența mult așteptată a unui preot paroh.

IPS Nicolae a săvârșit sâmbătă Sfânta Liturghie în fruntea unui sobor alcătuit din Pr. Protopop al Coastei de Est a SUA Daniel Ene, Pr. Ionel Sătnoianu, noul preot paroh, Pr. Ștefan Drăgoi de la Misiunea *Sf. Maria* din Norfolk și Pr. Marius-Mihai Lazăr de la Misiunea *Sfinții Martiri Brâncoveni* din Fairfield, Connecticut.

La momentul predicii, IPS Nicolae a vorbit despre Postul Adormirii Maicii Domnului și taina Născătoarei de Dumnezeu pe care încercăm să o descoperim în acest post: *Icoana Maicii Domnului cea Milostivă pe care o vedem pe iconostasul acestei biserici prezintă dragostea reciprocă a Maicii și a Fiului. Maica își îmbrățișează Fiul cu dorința de a-l proteja, Fiul răspunde dragostei Maicii. Dar în această îmbrățișare strânsă descoperim taina dragostei Maicii și a Fiului, dragoste care a răscumpărat lumea: este taina jertfei, a dragostei răstignite pentru a-l mântui pe omul îndepărtat de la fața lui Dumnezeu. Maica Domnului ține în brațe pe Răscumpărătorul. Ea este cea Milostivă, cea care l-a dăruit lumii pe Fiul ei pentru ca lumea să fie mântuită. Mila pentru Fiul ei care a fost răstignit pe Cruce devine milă pentru noi toți care suntem răscumpărați prin jertfa Fiului. Îmbrățișarea strânsă de Mamă o simțim și noi cei care o recunoaștem ca Mamă.*

A urmat ceremonia de instalare a noului preot paroh Ionel Sătnoianu prin oferirea Sf. Evangheliei, a Sf. Cruci și a cheilor bisericii de către IPS Mitropolit Nicolae. Ierarhul a explicat acest ceremonial și i-a îndemnat pe credincioși să-l susțină pe noul paroh și să lucreze împreună la orice proiect duhovnicesc, pastoral, educațional sau administrativ.

Misiunea *Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica* își are începuturile în anul 2015 și numără între 100 și 150 de familii, media de vârstă fiind una tânără. Majoritatea familiilor au doi sau trei copii, semn de speranță pentru viitor în dănuirea acestei parohii și semn de responsabilitate pentru creșterea și educarea lor în credința și tradițiile ortodoxe. Între 2015 și 2020, Misiunea *Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica* a fost administrată de Pr. Protopop Daniel Ene care a amintit perioada de încercări prin care a trecut comunitatea fără un preot paroh. Rugăciunea către Sf. Ierarh Calinic a ținut comunitatea adunată, iar speranțele atâtor ani s-au împlinit în această zi de sărbătoare.

Periplul misionar a continuat duminică 2 august 2020, la Misiunea *Nașterea Maicii Domnului* din Norfolk, Virginia. IPS Mitropolit Nicolae a slujit Sfânta Liturghie împreună cu Pr. Protopop Daniel Ene, noul preot paroh Ștefan Drăgoi și Pr. Ionel Sătnoianu de la Misiunea *Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica* din Fredericksburg.

La momentul predicii, IPS Nicolae a tâlcuit Evanghelia zilei, *înmulțirea pâinilor* (Matei 14, 14-22): *În rugăciunea Tatăl nostru cerem "pâinea noastră cea de toate zilele" sau "pâinea noastră cea spre ființă." Ambele traduceri în limba română sunt foarte potrivite pentru că atunci când cerem în rugăciunea Tatăl nostru această pâine ne referim la ceea ce s-a întâmplat astăzi cu ucenicii Mântuitorului și cu mulțimile: au primit pâinea cea spre ființă, cuvântul lui Dumnezeu, dar au primit și pâinea cea de toate zilele. Când ne împărtășim primim pâinea cea de toate zilele, hrana trupească, dar această hrană trupească ni se face hrană spre veșnicie, devreme ce ne împărtășim cu Trupul și Sângele Mântuitorului spre iertarea păcatelor și spre viața de veci.* IPS Mitropolit a mai vorbit despre importanța credinței și a nădejzii în Dumnezeu pentru a trece prin această perioadă dificilă, rugăciunea fiind cea care trebuie să ne însoțească în fiecare zi.

A urmat aceeași ceremonie de instalare a Pr. Ștefan Drăgoi ca preot paroh al Misiunii. Părintele Ștefan slujește parohia din septembrie 2019 cu multă dragoste și dedicație, reușind reînvierea ei după mulți ani de încercări. IPS Nicolae a oferit și noul antimis parohiei, explicând semnificația acestuia.

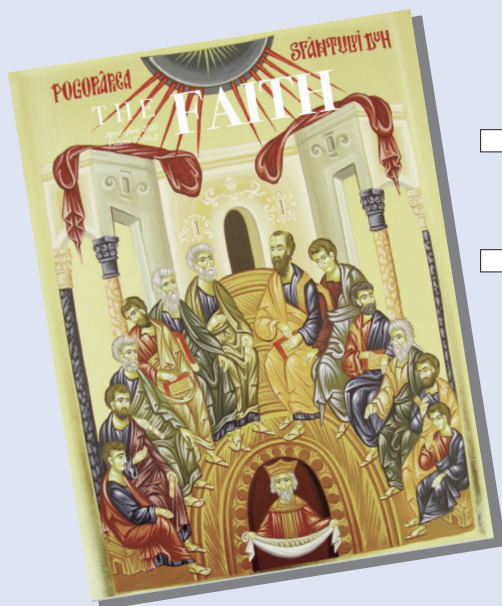
Misiunea *Nașterea Maicii Domnului* din Norfolk a fost înființată în anul 2007 și deservește orașele din sudul statului Virginia: Norfolk, Virginia Beach, Suffolk, Chesapeake, Portsmouth, Hampton, Newport News, Williamsburg și Richmond. În zona Hampton Roads există multe familii de militari, aici existând și cea mai mare bază navală NATO. În această zonă locuiesc aproximativ 150 de familii de români.

Pr. Protoiereu Daniel Ene, care s-a ocupat de administrarea acestei Misiuni după plecarea Pr. Marius Lazăr în anul 2018, a evidențiat faptul că această Misiune a supraviețuit doar prin ajutorul Maicii Domnului, venirea noului preot paroh fiind răspunsul Maicii Domnului la rugăciunile credincioșilor. Agapa frățească și întâlnirea IPS Mitropolit Nicolae cu membrii Consiliului Parohial au încheiat o frumoasă zi de sărbătoare pentru românii ortodocși din Norfolk.

Pr. Ștefan Drăgoi

THE Credința FAITH

Romanian Orthodoxy in America

- ☐ YES! I want to subscribe to **Credința / The Faith Magazine**
One year subscription (4 issues) — \$ 10 USD / 15 CAD
- ☐ YES! Please send me the **2019 The Faith Almanac**
(Almanahul Credința) — \$ 10 USD / 12 CAD

Make checks payable and mail to:

Vă rugăm să trimiteți comanda pe numele și adresa Arhiepiscopiei:

Romanian Orthodox Metropolis of the Americas

5410 North Newland Avenue • Chicago IL 60656-2026 • USA

Name: _____

Address: _____

City: _____

State: _____

Zip: _____

Country _____

Phone: _____

